

VALSTYBINĖ LIGONIŲ KASA PRIE SVEIKATOS APSAUGOS MINISTERIJOS

Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybai

2021-10-29 Nr. 4K-8581

Kopija

į 2021-07-21 Nr. 10-4189

Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos
ministerijai

MOTYVUOTA IŠVADA DĖL VALSTYBINĖS LIGONIŲ KASOS PRIE SVEIKATOS APSAUGOS MINISTERIJOS IR TERITORINIŲ LIGONIŲ KASŲ VEIKLOS SRIČIŲ, KURIOSE YRA KORUPCIJOS PASIREIŠKIMO TIKIMYBĖ, 2021 METŲ ANALIZĖS IR VERTINIMO REZULTATŲ

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatymo (toliau – KPI) 6 straipsnio 3 dalimi, Korupcijos rizikos analizės atlikimo tvarkos aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. spalio 8 d. nutarimu Nr. 1601 „Dėl Korupcijos rizikos analizės atlikimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ (toliau – Korupcijos rizikos analizės atlikimo tvarkos aprašas), 7 punktu ir atsižvelgiant į Valstybės ir savivaldybės įstaigų veiklos sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, nustatymo rekomendacijas, patvirtintas Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybos (toliau – STT) direktoriaus 2011 m. gegužės 13 d. įsakymu Nr. 2-170 „Dėl Valstybės ar savivaldybių įstaigų veiklos sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, nustatymo rekomendacijų patvirtinimo“, Valstybinėje ligonių kasoje prie Sveikatos apsaugos ministerijos (toliau – VLK) ir teritorinėse ligonių kasose (toliau – TLK) buvo išanalizuota korupcijos pasireiškimo laikotarpiu nuo 2020 m. sausio 1 d. iki 2021 m. birželio 30 d. (rekomenduojamu Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos 2021 m. liepos 21 d. rašte Nr. 10-4189) tikimybė ir nustatytos veiklos sritys, kuriose korupcijos pasireiškimo tikimybė yra didelė. Šios analizės pagrindu buvo parengta motyvuota išvada.

Korupcijos pasireiškimo tikimybė VLK buvo nustatoma analizuojant šią veiklos sritį: TLK vykdomos kontrolės kryptių ir apimties nustatymo bei VLK ir TLK vykdomos asmens sveikatos priežiūros įstaigų, vaistinių ir kitų įstaigų bei įmonių, sudariusių sutartis su VLK ar TLK, veiklos priežiūros kontrolės. Korupcijos pasireiškimo tikimybė TLK buvo nustatoma analizuojant medicininės reabilitacijos paslaugų teikimo kontrolės, vykdomos pagal Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2008 m. sausio 17 d. įsakymo Nr. V-50 „Dėl medicininės reabilitacijos ir sanatorinio (antirecidyvinių) gydymo organizavimo“ 2.2 papunkčio nuostatas, sritį.

I. ANALIZĖS IR VERTINIMO TIKSLAS, METODAI IR VEIKSMAI

VLK ir TLK veiklos sričių analizės ir vertinimo tikslas – nustatyti VLK ir TLK veiklos sritis veikiančius išorinius, vidinius ar individualius rizikos veiksnius (sąlygas, įvykius ar aplinkybes), galinčius sudaryti prielaidas atsirasti korupcijai, ir parengti bei įgyvendinti prevencijos priemones analizės ir vertinimo metu nustatytiems korupcijos rizikos veiksniams valdyti ar šalinti.

Korupcijos rizikos veiksniai VLK ir TLK veiklos srityse buvo nustatyti nagrinėjant VLK ir TLK veiklos sritis reglamentuojančius teisės aktus, VLK ir TLK priimtus sprendimus ir atliktus veiksmus, vertinant, ar yra laikomasi įstatymų, Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimų ir kitų teisės aktų, turinčių įtakos veiklai, ar priimti visi teisės aktai, būtini įstatymams taikyti, ar juose nustatyta sprendimų priėmimo, veiksnių atlikimo tvarka yra skaidri, tai yra, ar nustatyti sprendimų priėmimo principai, ar aiškūs kriterijai, sprendimų priėmimo terminai ir sprendimus priimančios subjektai, ar aiškiai apibrėžti jų įgaliojimai, ar nustatytos atskiros sprendimų priėmimo ir kontrolės funkcijos bei sprendimų priėmimo tvarka, ar ši tvarka pakankama, ar ji nesuteikia įgaliojimų valstybės tarnautojams (darbuotojams) veikti savo nuožiūra, ar joje nėra perteklinių reikalavimų, ar yra įdiegta ir tinkamai funkcionuoja vidaus kontrolės sistema ir kt.

Šioje motyvuotoje išvadoje pateikiama informacija apie antikorporcinį požiūrį analizuotas ir vertintas VLK ir TLK veiklos sritis, atitinkančias vieną ar kelis KPI 6 straipsnio 4 dalyje nustatytus kriterijus ir todėl priskiriamas prie sričių, kuriose yra didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė.

Korupcijos pasireiškimo tikimybę VLK analizavo ir vertino VLK Teisės skyriaus patarėja, atsakinga už korupcijos prevenciją. TLK veiklos sritis, kuriose yra korupcijos pasireiškimo tikimybė, analizavo ir vertino šių įstaigų vadovų paskirti atsakingieji asmenys.

Informacija apie TLK veiklos sričių analizę ir vertinimą motyvuotoje išvadoje pateikiama TLK veiklos sričių vertinimo aprašymų pagrindu.

II. ANALIZUOTOS IR VERTINTOS VEIKLOS SRITYS

Korupcijos pasireiškimo tikimybė VLK buvo įvertinta analizuojant šią veiklos sritį – TLK vykdomos kontrolės krypčių ir apimties nustatymo bei VLK ir TLK vykdomos asmens sveikatos priežiūros įstaigų, vaistinių ir kitų įstaigų bei įmonių, sudariusių sutartis su VLK ar TLK, veiklos priežiūros kontrolės.

Korupcijos pasireiškimo tikimybė TLK buvo įvertinta analizuojant medicininės reabilitacijos paslaugų teikimo kontrolės, vykdomos pagal Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2008 m. sausio 17 d. įsakymo Nr. V-50 „Dėl medicininės reabilitacijos ir sanatorinio (antirecidyvinių) gydymo organizavimo“ 2.2 papunkčio nuostatas, sritį.

III. ESAMOS SITUACIJOS VERTINIMAS, KORUPCIJOS RIZIKOS VEIKSNIAI, KORUPCIJOS RIZIKOS VERTINIMAS IR KORUPCIJOS RIZIKOS MAŽINIMO PRIEMONĖS

Remiantis VLK ir TLK pateikta informacija, darytinos išvados, kad tam tikros veiklos sritys priskirtinos prie sričių, kuriose yra korupcijos pasireiškimo tikimybė, nes šios sritys atitinka vieną ar kelis KPI 6 straipsnio 4 dalyje nustatytus kriterijus ir juose analizės ir vertinimo metu buvo nustatyti korupcijos rizikos veiksniai.

Korupcijos pasireiškimo tikimybė yra šiose veiklos srityse:

1. VLK ir TLK vykdomos kontrolės krypčių ir apimties nustatymo bei VLK ir TLK vykdomos asmens sveikatos priežiūros įstaigų, vaistinių ir kitų įstaigų bei įmonių, sudariusių sutartis su VLK ar TLK, veiklos priežiūros kontrolės.

Pasirinkimą įvertinti korupcijos požiūriu šią VLK veiklos sritį iš dalies lėmė aplinkybė, kad ši sritis yra viena iš sričių, kurios Lietuvos Respublikos nacionalinės kovos su korupcija 2015–2025 metų programoje, patvirtintoje Lietuvos Respublikos Seimo 2015 m. kovo 10 d. nutarimu Nr. XII-

1537 „Dėl Lietuvos Respublikos nacionalinės kovos su korupcija 2015–2025 metų programos patvirtinimo“ (toliau – Programa), minimos kaip prioritetinės sritys. Pažymėtina, kad ūkio subjektų veiklos priežiūra Programos 14.6 papunktyje įvardijama kaip sritis, kurioje korupcijos paplitimo tikimybė yra didžiausia, o Programos 31.1 papunktyje nurodoma viena iš priemonių – pertvarkyti ūkio subjektų veiklos priežiūrą atliekančių institucijų koordinavimo sistemą taip, kad tikrinimai būtų vykdomi koordinuotai, atsižvelgiant į nustatytas rizikas, o tikrintojams būtų taikomi aukščiausi skaidrumo standartai.

Pažymėtina, kad TLK vykdomos kontrolės kryptių ir apimties nustatymo bei VLK ir TLK vykdomos asmens sveikatos priežiūros įstaigų, vaistinių ir kitų įstaigų bei įmonių, sudariusių sutartis su VLK ar TLK, veiklos priežiūros kontrolės sritis atitinka Korupcijos prevencijos įstatymo 6 straipsnio 4 dalyje bei Korupcijos rizikos analizės atlikimo tvarkos aprašo 6 punkte nurodytus kriterijus, pagal kuriuos nustatoma, ar valstybės (ar savivaldybės) įstaigos veiklos sritis priskiriama prie sričių, kuriose yra didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė: padaryta korupcinio pobūdžio nusikalstama veika; pagrindinės funkcijos yra kontrolės ar priežiūros vykdymas; atskirų valstybės tarnautojų funkcijos, uždaviniai, darbo ir sprendimų priėmimo tvarka bei atsakomybė nėra išsamiai reglamentuoti; daugiausia priimami sprendimai, kurių nereikia patvirtinti kitai valstybės ar savivaldybės įstaigai.

Korupcijos pasireiškimo tikimybė TLK vykdomos kontrolės kryptių ir apimties nustatymo bei VLK ir TLK vykdomos asmens sveikatos priežiūros įstaigų, vaistinių ir kitų įstaigų bei įmonių, sudariusių sutartis su VLK ar TLK, veiklos priežiūros kontrolės srityje buvo įvertinta analizuojant ūkio subjektų priežiūrą reglamentuojančius teisės aktus, VLK Paslaugų ekspertizės ir kontrolės skyriaus ir TLK kontrolės skyrių nuostatus, šių skyrių vedėjų ir kitų specialistų pareigybių aprašymus.

Atliekant vertinimą buvo išanalizuoti šie teisės aktai:

1. VLK direktoriaus 2014 m. sausio 21 d. įsakymas Nr. 1K-10 „Dėl Asmens sveikatos priežiūros įstaigų, vaistinių ir kitų įstaigų bei įmonių, sudariusių sutartis su Valstybine ligonių kasa prie Sveikatos apsaugos ministerijos ar teritorinėmis ligonių kasomis, veiklos priežiūros tvarkos aprašo patvirtinimo“ (su aktualiais pakeitimais);

2. VLK direktoriaus 2015 m. lapkričio 19 d. įsakymas Nr. 1K-339 „Dėl Asmens sveikatos priežiūros įstaigų ir kitų įstaigų bei įmonių, sudariusių sutartis su Valstybine ligonių kasa prie Sveikatos apsaugos ministerijos ar teritorinėmis ligonių kasomis, veiklos rizikos vertinimo tvarkos aprašo patvirtinimo“;

3. VLK direktoriaus 2017 m. kovo 8 d. įsakymas Nr. 1K-51 „Dėl Valstybinės ligonių kasos prie Sveikatos apsaugos ministerijos direktoriaus 2015 m. lapkričio 19 d. įsakymo Nr. 1K-339 „Dėl Asmens sveikatos priežiūros įstaigų ir kitų įstaigų bei įmonių, sudariusių sutartis su Valstybine ligonių kasa prie Sveikatos apsaugos ministerijos ar teritorinėmis ligonių kasomis, veiklos rizikos vertinimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ pakeitimo“;

4. VLK direktoriaus 2015 m. gruodžio 8 d. įsakymas Nr. 1K-357 „Dėl Stacionare teikiamų asmens sveikatos priežiūros paslaugų stebėsenos vykdymo tvarkos aprašo patvirtinimo“;

5. VLK direktoriaus 2016 m. birželio 13 d. įsakymas Nr. 1K-182 „Dėl Asmens sveikatos priežiūros įstaigų, vaistinių ir kitų įmonių bei įstaigų, sudariusių sutartis su Valstybine ligonių kasa prie Sveikatos apsaugos ministerijos ar teritorinėmis ligonių kasomis, padarytos žalos Privalomojo sveikatos draudimo fondo biudžetui nustatymo tvarkos aprašo patvirtinimo“ (su aktualiais pakeitimais);

6. VLK direktoriaus 2016 m. rugpjūčio 9 d. įsakymas Nr. 1K-239 „Dėl kontrolinių klausimynų patvirtinimo“ (su aktualiais pakeitimais);

7. VLK direktoriaus 2020 m. kovo 6 d. įsakymas Nr. 1K-70 „Dėl Grijtamojo ryšio su ūkio subjektais, sudariusiais sutartį su Valstybine ligonių kasa prie Sveikatos apsaugos ministerijos ir (ar) teritorinėmis ligonių kasomis, užtikrinimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ (su aktualiais pakeitimais);

Atliekant vertinimą, didelis dėmesys buvo kreipiamas į VLK direktoriaus 2014 m. sausio 21 d. įsakymu Nr. 1K-10 „Dėl Asmens sveikatos priežiūros įstaigų, vaistinių ir kitų įstaigų bei įmonių, sudariusių sutartis su Valstybine ligonių kasa prie Sveikatos apsaugos ministerijos ar teritorinėmis

ligonių kasomis, veiklos priežiūros tvarkos aprašo patvirtinimo“ patvirtintą Asmens sveikatos priežiūros įstaigų, vaistinių ir kitų įstaigų bei įmonių, sudariusių sutartis su VLK ar TLK, veiklos priežiūros tvarkos aprašą (toliau – Tvarkos aprašas), kuris laikytinas pagrindiniu vidaus teisės aktu, nustatančiu asmens sveikatos priežiūros įstaigų, vaistinių ir kitų įstaigų bei įmonių (toliau – įstaigos ir įmonės), sudariusių sutartis su VLK ar TLK, teikiamų asmens sveikatos priežiūros paslaugų, kurių išlaidos apmokamos iš Privalomojo sveikatos draudimo fondo (toliau – PSDF) biudžeto (toliau – kompensuojamosios paslaugos), atitikties nustatytiems reikalavimams ir vaistų, medicinos pagalbos priemonių bei ortopedijos techninių priemonių, kurių įsigijimo išlaidos apmokamos PSDF biudžeto lėšomis (toliau – kompensuojamieji vaistai, MPP ir OTP), išrašymo, išdavimo (pardavimo) ir kitos su tuo susijusios įstaigų ir įmonių veiklos priežiūrą – jos tikslą, vykdymo tvarką ir šią priežiūrą vykdančių asmenų teises bei pareigas.

Vertinimo metu nustatyta:

Dėl teisinio reglamentavimo

Lietuvos Respublikos sveikatos sistemos įstatymo 76 straipsnis reglamentuoja VLK įgaliojimus – VLK pagal kompetenciją užtikrina nustatytų rūšių asmens sveikatos priežiūros paslaugų apmokėjimą, kontroliuoja jų kiekį ir kokybę, atlieka privalomojo sveikatos draudimo lėšų naudojimo finansinę bei ekonominę analizę, teikia lėšas valstybės ir savivaldybių fondams, vykdo įstatymuose ir VLK bei TLK nuostatuose numatytas funkcijas. Lietuvos Respublikos sveikatos draudimo įstatymas reglamentuoja VLK ir TLK atliekamas funkcijas ir teises. Vertinimo metu buvo nagrinėjama, kaip VLK, remdamasi teisės aktais suteikiamais įgaliojimais, įgyvendina jai pavestą kontrolę, t. y. kaip VLK vykdo įstaigų ir įmonių, sudariusių sutartis su VLK ir TLK, teikiamų asmens sveikatos priežiūros paslaugų, kurių išlaidos apmokamos iš PSDF biudžeto, atitikties nustatytiems reikalavimams ir vaistų, MPP bei OTP, kurių įsigijimo išlaidos apmokamos PSDF biudžeto lėšomis, išrašymo, išdavimo (pardavimo) bei kitos su tuo susijusios įstaigų ir įmonių veiklos priežiūrą.

Tvarkos aprašas skelbiamas Teisės aktų registre. Buvo keistas 21 kartą. 2017 m. Tvarkos aprašo antikorporcinį vertinimą atliko ir išvadas pateikė STT. VLK atsižvelgė į didžiąją dalį pastabų, o pastabos, į kurias nebuvo atsižvelgta, šiuo metu yra nebeaktualios. 2019 m. Ekonomikos ir inovacijų ministerija pateikė VLK vykdomos įstaigų ir įmonių veiklos priežiūros tobulinimo rekomendacijas. Šios rekomendacijos buvo įgyvendintos.

Pagrindinis įmonių ir įstaigų priežiūros tikslas – prieinama, saugi ir tinkama draudžiamųjų privalomuoju sveikatos draudimu sveikatos priežiūra, užtikrinant teisėtą, skaidrų ir racionalų PSDF biudžeto lėšų naudojimą.

1. Įstaigų ir įmonių konsultavimas

Institucijų atliekamų priežiūros funkcijų optimizavimo gairių apraše, patvirtintame Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2010 m. gegužės 4 d. nutarimu Nr. 511 „Dėl institucijų atliekamų priežiūros funkcijų optimizavimo“ (toliau – Aprašas), nustatyta, kad priežiūros funkcijų optimizavimo tikslas – užtikrinti, kad priežiūros funkcijos valstybėje būtų atliekamos efektyviai, koordinuotai, mažiausiomis sąnaudomis, kuo mažiau trikdant prižiūrimų ūkio subjektų veiklą ir veiksmingai apsaugant įstatymų bei kitų teisės aktų ginamas teises ir teisėtus interesus, o, siekiant priežiūros funkcijų optimizavimo tikslo, vienas iš keliamų priežiūros funkcijų optimizavimo uždavinių yra keisti priežiūros institucijų misijos sampratą – akcentuoti metodinės pagalbos ūkio subjektams teikimo, kitų prevencinių priemonių, užkertančių kelią teisės aktų pažeidimams, įgyvendinimo svarbą, poveikio priemones taikant kaip *ultima ratio* priemonę.

Tvarkos aprašo 4.4 papunktyje apibrėžiama konsultavimo sąvoka: „konsultavimas – informacijos apie teisės aktų nuostatas, reglamentuojančias kompensuojamųjų paslaugų teikimo, jų išlaidų apmokėjimo PSDF biudžeto lėšomis tvarką ir kompensuojamųjų vaistų, MPP bei OTP išrašymo, išdavimo ir jų įsigijimo išlaidų kompensavimo tvarką, taip pat informacijos kitais

susijusiais klausimais teikimas įstaigoms ir įmonėms“. Ūkio subjektų konsultavimas išlieka VLK ir TLK vykdomos veiklos priežiūros prioritetine sritimi. VLK savo veikloje prioritetą teikia ūkio subjektų konsultavimui, metodinės pagalbos teikimui, kitų prevencinių priemonių, užkertančių kelią teisės aktų pažeidimams, įgyvendinimui. Atsisakoma požiūrio, kad teisės aktų laikymąsi galima užtikrinti tik taikant atitinkamas poveikio priemones, nuobaudas. VLK ir TLK laikosi principo, kad aiškus teisės aktų reikalavimų turinys ir vienodas teisės aktų taikymas yra efektyvi prevencijos priemonė teisės aktų pažeidimų prielaidoms įstaigose ir įmonėse pašalinti. Konsultavimas yra viena iš prevencijos priemonių, apibrėžiamų Tvarkos aprašo 14 punkte. Vadovaujantis Tvarkos aprašu, įstaigos ir įmonės konsultuojamos žodžiu, telefonu, raštu arba elektroniniu paštu, VLK ir TLK rengiamų mokymų metu, skaitant pranešimus institucijų organizuojamuose renginiuose, pasitarimuose. Vertinimo metu nustatyta, kad konsultacijas teikia ne tik TLK kontrolės skyrių darbuotojai, bet ir kitų skyrių specialistai pagal kompetenciją. VLK Paslaugų ekspertizės ir kontrolės skyrius konsultacijas teikia įstaigoms ir įmonėms sveikatos priežiūros paslaugų teikimo ir apmokėjimo klausimais, tačiau į ūkio subjektų veiklos priežiūros ataskaitas duomenys apie šį konsultavimą neįtraukiami, nes VLK veikla orientuota į metodinės pagalbos teikimą ir ūkio subjektų kontrolės veiklos efektyvinimą bei koordinavimą. Taip pat ūkio subjektai konsultuojami naudojantis kompiuterine programa „Skype“ bei kitomis elektroninėmis priemonėmis. VLK Ryšių su visuomene skyrius organizuoja ir koordinuoja gyventojų konsultavimo priežiūrą socialiniame tinkle „Facebook“. Konsultacijos teikiamos vadovaujantis VLK direktoriaus įsakymais (2018 m. lapkričio 13 d. įsakymu Nr. 1K-289 „Dėl gyventojų aptarnavimo ligonių kasose bendruoju telefono numeriu“; 2016 m. liepos 5 d. įsakymu Nr. 1K-211 „Dėl Asmenų aptarnavimo ir jų prašymų bei skundų (pranešimų) nagrinėjimo Valstybinėje ligonių kasoje prie Sveikatos apsaugos ministerijos taisyklių patvirtinimo“ ir kt.). Informacija aktualiais arba dažnai pasikartojančiais klausimais skelbiama VLK ir TLK interneto svetainėje, nelaukiant, kol pats ūkio subjektas kreipsis į instituciją dėl konsultacijos. VLK laikosi nuostatos, kad ūkio subjekto kreipimasis dėl konsultacijos nėra pagrindas patikrinti šio ūkio subjekto veiklą, priešingai – kreipimasis dėl konsultacijos vertintinas kaip ūkio subjekto veiklos rizikingumą mažinanti aplinkybė. VLK užtikrina, kad ūkio subjektams būtų teikiamos vienodos, neprieštaringos konsultacijos. VLK Paslaugų ekspertizės ir kontrolės skyrius nuolat organizuoja bendrus pasitarimus su TLK kontrolės skyriais, aptariamos aktualios problemos. 2020 m. buvo organizuoti 2 VLK ir TLK vykdomos įstaigų ir įmonių veiklos priežiūros praktiniai aptarimai – 2020 m. vasario 18 d. (2020 m. vasario 18 d. protokolas Nr. 7K-261) ir 2020 m. rugsėjo 16 d. (2020 m. rugsėjo 23 d. protokolas Nr. 7K-1323). Taip pat dažnai vyko nuotoliniai pasitarimai ir buvo teikiamos konsultacijos (naudojantis „Microsoft Teams“ programa) dėl klausimų, kilusių atliekant kontrolės procedūras (2020 m. birželio 10 d. ir 17 d., liepos 3 d., spalio 12 d., 13 d. ir 22 d., lapkričio 18 d., gruodžio 3 d. ir 4 d.). VLK ir TLK interneto svetainėje skelbiama aktualiais klausimais reikšminga informacija dėl įstatymų nuostatų pasikeitimo ir taikymo, rekomendacijos ir kt. Iki 2021 m. rugsėjo 21 d. TLK paskelbtas internete metodinių raštų skaičius buvo skirtingas: Vilniaus TLK suteikė 13 konsultacijų; Kauno TLK – 33 konsultacijas; Klaipėdos TLK – 6 konsultacijas, Šiaulių TLK – 24 konsultacijas, Panevėžio TLK – 3 konsultacijas. 2020 m. TLK parengė šiuos metodinius raštus: 3 raštus dėl gydytojų specialistų konsultacijų apmokėjimo (1 raštą dėl gydytojų radiologų paslaugų, 2 raštus dėl gydytojų specialistų nuotolinių konsultacijų), 1 raštą dėl pacientų priemokų, kai teikiamos dienos chirurgijos paslaugos, 1 raštą dėl sąnarių endoprotezų skyrimo reikalavimų laikymosi. Taip pat 1 metodinis išaiškinimas buvo pateiktas ūkio subjektams elektroniniu paštu dėl ūkio subjektų patikrinimų vykdymo ekstremaliosios situacijos sąlygomis. VLK yra įdiegusi vienodo konsultavimo šalies mastu bendruoju konsultavimo telefonu Nr. (8 5) 232 2222 ir elektroniniu paštu info@vlk.lt sistemą. Pokalbiai telefonu įrašomi. Taip pat VLK Paslaugų stebėsenos skyrius konsultuoja įstaigas kodavimo klausimais – tiek žodžiu, tiek raštu (klausimus įstaigos gali pateikti el. pašto adresu kodavimas@vlk.lt). VLK Sutarčių skyrius konsultuoja įstaigas sutarčių ir atitinkamų ataskaitų pateikimo klausimais. VLK Paslaugų ekspertizės ir kontrolės skyrius konsultacijas teikia tiek įstaigoms, tiek gyventojams asmens sveikatos priežiūros paslaugų teikimo ir apmokėjimo klausimais. VLK nuolat įgyvendina priemones, skirtas konsultacijų kokybei įvertinti ir gerinti.

Vadovaudamosi Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2020 m. vasario 26 d. nutarimu Nr. 152 „Dėl valstybės lygio ekstremaliosios situacijos paskelbimo“ ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2020 m. kovo 14 d. nutarimu Nr. 207 „Dėl karantino Lietuvos Respublikos teritorijoje paskelbimo“, taip pat siekdamas sumažinti ūkio subjektų administracinę naštą ir rūpindamosi darbuotojų asmenine sauga, VLK ir TLK Lietuvos Respublikos teritorijoje paskelbto karantino metu 2020 metais daugiausia dėmesio skyrė ūkio subjektų konsultavimui.

Remiantis VLK ir TLK interneto svetainėje skelbiamomis 2020 m. asmens sveikatos priežiūros įstaigų, vaistinių ir kitų įstaigų bei įmonių, sudariusių sutartis su VLK ar TLK, veiklos priežiūros ataskaitomis (toliau – ūkio subjektų veiklos priežiūros ataskaitos), reikėtų pažymėti, kad 2020 m. bendras konsultacijų skaičius šalies mastu sumažėjo, palyginti su 2019 metais. Viena iš priežasčių, nulėmusių sumažėjusį konsultacijų skaičių, buvo paskelbta ekstremalioji padėtis ir karantinas dėl COVID-19 (koronaviruso) paplitimo šalyje, kurio metu dalies asmens sveikatos priežiūros paslaugų teikimas buvo sustabdytas. 2021 m. siekiama konsultacijų skaičiaus perspektyvinio didėjimo.

1 lentelė

TLK	Bendras konsultacijų skaičius	
	2020 m.	2019 m.
Vilniaus TLK	62 744	63 503
Kauno TLK	46 400	46 390
Klaipėdos TLK	17 977	15 837
Šiaulių TLK	34430	31 883
Panevėžio TLK	14 104	38 616
Iš viso	175 655	196 229

Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo 32 straipsnis nustato: jei ūkio subjektas vadovaujasi priežiūros institucijos vadovo, jo įgalioto asmens ar kolegialios institucijos patvirtinta rašytine arba viešai paskelbta konsultacija, kuri vėlesne konsultacija, aukštesnio pagal pavaldumą viešojo administravimo subjekto konsultacija ar kitu individualiu administraciniu aktu, arba teismo sprendimu pripažįstama kaip neatitinkanti teisės aktų reikalavimų (klaidinga), ūkio subjektui poveikio priemonės už netinkamą teisės aktų vykdymą, kurį lėmė klaidinga konsultacija, netaikomos. Tai reglamentuojama Tvarkos aprašo 10 ir 11 punktuose.

Visos informacijos apie konsultavimo procesus ir tvarką pateikimas viename dokumente ir paskelbimas interneto svetainėje naudingas ne tik priežiūros institucijos darbuotojams, bet ir jų kontroliuojamiems ūkio subjektams. Aiškiai pateikus informaciją apie tai, kokiomis priemonėmis, kokia tvarka ir per kokį terminą turi būti suteiktos konsultacijos, apibrėžus visus su konsultavimo kokybės vertinimu, grįžtamuju ryšiu, klaidingu konsultavimu susijusius aspektus, ūkio subjektai ne tik galėtų pasirinkti jiems priimtinausią ir patogiausią konsultavimo priemonę, bet ir turėtų aiškų lūkestį konsultavimo paslaugos kokybės atžvilgiu, žinotų, kokiomis priemonėmis gali pateikti atsiliepimą apie suteiktos paslaugos kokybę. (Pvz., Vienodos ir kokybiškos asmenų konsultavimo praktikos užtikrinimo gairės, patvirtintos Lietuvos Respublikos ūkio ministro ir Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2015 m. liepos 3 d. įsakymu Nr. 4-432/1R-169 „Dėl Verslo priežiūros institucijų kontrolinių klausimynų rengimo ir atnaujinimo tvarkos aprašo, Rizikos vertinimu pagrįstos ūkio subjektų veiklos priežiūros gairių ir Vienodos ir kokybiškos asmenų konsultavimo praktikos užtikrinimo gairių patvirtinimo“, Ūkio subjektų konsultavimo tvarkos aprašas, patvirtintas Valstybinės kainų ir energetikos kontrolės komisijos 2019 m. birželio 10 d. nutarimu Nr. O3E-179 „Dėl Ūkio subjektų konsultavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ (nuoroda internete

<https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/a405f2828bb711e98a8298567570d639?jfwid=i3h7wsipc>

Siūloma: siekiant, kad visos TLK užtikrintų vienodų ir geros kokybės konsultacijų teikimą, tikslinga visas konsultacijas interneto svetainėje skelbti vienoje vietoje, susisteminant pagal temas, kad ūkio subjektams būtų lengva jas rasti, nes šiuo metu ūkio subjektai, norėdami surasti jiems naudingą informaciją, turi peržiūrėti bendroje VLK ir TLK interneto svetainėje visų penkių TLK skiltis „Konsultavimas“. Tvarkos apraše konsultavimas reglamentuojamas nepakankamai išsamiai, todėl būtina peržiūrėti esamą reglamentavimą ir patikslinti konsultavimo tvarką, aprašant konsultavimo procesą, kuris turėtų užtikrinti, kad besikreipiantis asmuo gautų vienodą konsultaciją iš bet kurios TLK. Tai galima reglamentuoti parengiant Tvarkos aprašo pakeitimo projektą arba atitinkamos nuostatos turi būti įtrauktos į kitus teisės aktus, kuriais vadovaujamosi teikiant konsultacijas.

2. Įstaigų ir įmonių veiklos duomenų privalomojo sveikatos draudimo informacinėje sistemoje „Sveidra“ (toliau – informacinė sistema „Sveidra“) stebėseną

Tvarkos aprašo III skyrius reglamentuoja įstaigų ir įmonių veiklos stebėseną. Įstaigų ir įmonių veiklos stebėseną (toliau – stebėseną) vykdoma šalies ir TLK veiklos zonų mastu, siekiant gauti išsamią informaciją apie šių teritorijų gyventojams teikiamas kompensuojamąsias paslaugas, išduodamus kompensuojamuosius vaistus, MPP bei OTP ir apie šių teritorijų gyventojų sveikatos priežiūrai tenkančias PSDF biudžeto išlaidas. Tvarkos aprašo 13 punktas apibrėžia stebėsenos principus. Remdamasi Tvarkos aprašo 14 ir 16 punktais, VLK inicijuoja, organizuoja ir koordinuoja stebėseną šalies mastu ir nustato stebėsenos rodiklius, rengia metinę šalies mastu vykdomos stebėsenos rezultatų ataskaitą ir skelbia ją interneto svetainėje.

VLK direktoriaus 2016 m. birželio 17 d. įsakymu Nr. 1K-189 „Dėl Asmens sveikatos priežiūros įstaigų, vaistinių ir kitų įmonių bei įstaigų, sudariusių sutartis su Valstybine ligonių kasa prie Sveikatos apsaugos ministerijos ar teritorinėmis ligonių kasomis, veiklos priežiūros stebėsenos, efektyvumo (rezultatyvumo) matavimo ir vertinimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ buvo patvirtintas Asmens sveikatos priežiūros įstaigų, vaistinių ir kitų įstaigų bei įmonių, sudariusių sutartis su VLK ar TLK, veiklos priežiūros stebėsenos, efektyvumo (rezultatyvumo) matavimo ir vertinimo tvarkos aprašas (toliau – Veiklos priežiūros stebėsenos, efektyvumo (rezultatyvumo) matavimo ir vertinimo aprašas), reglamentuojantis VLK ir TLK vykdomos veiklos priežiūros stebėsenos, efektyvumo (rezultatyvumo) matavimo ir vertinimo rodiklius, jų reikšmių apskaičiavimo ir vertinimo tvarką. Pagrindinis VLK ir TLK vykdomos asmens sveikatos priežiūros įstaigų, vaistinių ir kitų įmonių bei įstaigų, sudariusių sutartis su VLK ar TLK, veiklos priežiūros tikslas – užtikrinti reikiamą asmens sveikatos priežiūros paslaugų, kurių išlaidos apmokamos PSDF biudžeto lėšomis, kiekį ir kokybę, atitiktį nustatytiems šių paslaugų teikimo ir jų išlaidų apmokėjimo PSDF biudžeto lėšomis reikalavimams bei kompensuojamųjų vaistų, MPP ir OTP, kurių įsigijimo išlaidos apmokamos PSDF biudžeto lėšomis, skyrimo, išrašymo ir išdavimo teisėtumą. Pagal Veiklos priežiūros stebėsenos, efektyvumo (rezultatyvumo) matavimo ir vertinimo aprašo 3 punkto nuostatas atliekant VLK ir TLK vykdomos įstaigų ir įmonių veiklos priežiūros stebėseną, šios priežiūros efektyvumas (rezultatyvumas) matuojamas ir vertinamas pagal šio aprašo 4–16 punktuose nurodytus rodiklius (iš viso 13 rodiklių). Aprašo 9 punkte reglamentuojama, kad priežiūros institucijos, vykdydamos savo veiklą ir siekdamos pagrindinių savo veiklos tikslų, turi nustatyti veiklos efektyvumo (rezultatyvumo) rodiklius (toliau – rodikliai) ir jais vadovautis. Rodikliai suprantami kaip planavimo, vadybos ir gero viešojo valdymo įrankis, padedantis siekti pagrindinio institucijos veiklos tikslo ir įgyvendinti veiklos uždavinius, vykdyti efektyvią ir rezultatyvią veiklą, efektyviai naudoti finansinius ir žmogiškuosius išteklius, nuolatos stebint, matuojant ir vertinant veiklos rezultatus, laiku priimti teisingus valdymo sprendimus veiklai gerinti. VLK nustatyti rodikliai atitinka Aprašo 9, 10, 11 punktų nuostatas, teisės aktų, reglamentuojančių įstaigų ir įmonių veiklos priežiūros kontrolę, nuostatas, Ekonomikos ir inovacijų ministerijos rekomendacijas, gaires ir kt. Vadovaudamasi Aprašo 13 punktu, reglamentuojančiu, kad tiksli kiekvieno rodiklio formuluotė ir skaičiavimo metodas gali būti nustatomi priežiūros institucijos individualiai, atsižvelgiant į jos vykdomą veiklą ir kaupiamus

duomenis, VLK Veiklos priežiūros stebėsenos, efektyvumo (rezultatyvumo) matavimo ir vertinimo aprašo III skyriuje nustatė minėtų rodiklių reikšmių apskaičiavimo formules. Naujos redakcijos Viešojo administravimo įstatymo 36 straipsnyje nurodyta, kad „Ūkio subjektų veiklos priežiūrą atliekantis subjektas taip pat vertina veiklos patikrinimais sukeliama naštą ūkio subjektams ir priežiūrai skiriamus išteklius“, bet VLK nėra nustačiusi rodiklių, pagal kuriuos būtų matuojama ūkio subjektams tenkanti jų veiklos priežiūros našta. Ekonomikos ir inovacijų ministerijai parengus Ūkio subjektų patiriamos patikrinimų naštos skaičiavimo metodiką (suderintame su Valstybės kontrole Ūkio subjektų veiklos priežiūrą atliekančių institucijų konsolidavimo audito rekomendacijų įgyvendinimo plane numatyta, kad tokia metodika turėtų būti parengta iki 2021 m. trečiojo ketvirčio pabaigos), rekomenduojama nustatyti rodiklius, pagal kuriuos būtų matuojama ūkio subjektams tenkanti jų veiklos priežiūros našta.

Veiklos priežiūros stebėsenos, efektyvumo (rezultatyvumo) matavimo ir vertinimo aprašo 30 punkte reglamentuojama, kad praėjusiais kalendoriniais metais VLK ir TLK vykdytos įstaigų bei įmonių veiklos priežiūros efektyvumas (rezultatyvumas) pagal šio aprašo 4 ir 5 punktuose nurodytus rodiklius vertinamas kas mėnesį, pagal šio aprašo 6–10 punktuose nurodytus rodiklius – kas ketvirtį, o pagal šio aprašo 11–16 punktuose nurodytus rodiklius – kasmet (gauti rezultatai apibendrinami).

Svarbu įvardyti tai, kad VLK matuoja veiklos pažangą, siekdama nustatyto priežiūros veiklos tikslo. Interneto svetainės skiltyje „Administracinė informacija → Ūkio subjektų priežiūra ir kontrolė → Veiklos priežiūros stebėsenos, efektyvumo (rezultatyvumo) matavimo ir vertinimo rodikliai“ paskelbta: 2020 m. ūkio subjektų, sudariusių sutartį su VLK ir TLK, vykdytos veiklos priežiūros bei atliktų kontrolės procedūrų analizė, 2019 m. įstaigų ir įmonių veiklos priežiūros stebėsenos, efektyvumo (rezultatyvumo) matavimo ir vertinimo rodiklių analizė ir tarpinės analizės. Remiantis analizės medžiaga, darytina išvada, kad užsibrėžti tikslai buvo pasiekti.

Kiekvienų kalendorinių metų gruodžio mėnesį VLK direktoriaus įsakymu tvirtinamas ateinančių metų prioritetinių TLK vykdomos kontrolės krypčių ir stebėsenos rodiklių sąrašas (VLK direktoriaus 2019 m. gruodžio 3 d. įsakymu Nr. 1K-270 „Dėl 2020 metų prioritetinių teritorinių ligonių kasų vykdomos kontrolės krypčių ir jų atliekamos stebėsenos rodiklių sąrašo patvirtinimo“ buvo patvirtinti 9 stebėsenos rodikliai; VLK direktoriaus 2020 m. gruodžio 22 d. įsakymu Nr. 1K-381 „Dėl 2021 metų prioritetinių teritorinių ligonių kasų vykdomos kontrolės krypčių ir jų atliekamos stebėsenos rodiklių sąrašo patvirtinimo“ buvo patvirtinta 10 rodiklių). Kiekvienais metais patvirtinami skirtingi rodikliai, atsižvelgiant į problematiką ir stebėsenos rezultatus. Daugelio rodiklių stebėseną atlieka TLK statistikos ir analizės skyrių darbuotojai, tačiau yra rodiklių, kurių stebėseną atlieka ir VLK skyriai pagal savo kuruojamas sritis.

Remiantis 2020 m. vykdytos ūkio subjektų, sudariusių sutartį su VLK ir TLK, veiklos priežiūros bei atliktų kontrolės procedūrų analize, galima teigti, kad 2020 m. dėl nuoseklaus VLK ir TLK vykdomo ūkio subjektų konsultavimo ir stebėsenos buvo išvengta beveik 1,4 mln. eurų žalos PSDF biudžetui – tai 2,6 karto viršijo nustatytos faktinės žalos PSDF biudžetui dydį (542,9 tūkst. eurų). Taigi, laiku pastebėjus neatitikimus ir ūkio subjektams ištaisius klaidingą statistinę informaciją, buvo išvengta nuostolių ir žalos PSDF biudžetui.

2020 m. TLK vykdė įstaigų ir įmonių veiklos duomenų, kaupiamų informacinėje sistemoje „Sveidra“, stebėseną pagal VLK direktoriaus 2019 m. gruodžio 3 d. įsakymu Nr. 1K-270 „Dėl 2020 metų prioritetinių teritorinių ligonių kasų vykdomos kontrolės krypčių ir jų atliekamos stebėsenos rodiklių sąrašo patvirtinimo“ patvirtintus 9 stebėsenos rodiklius. Aktyviojo gydymo paslaugų ir klinikinio kodavimo kokybės stebėseną buvo vykdoma pagal 5 bendruosius ir 180 specialiųjų klinikinio kodavimo rodiklių, patvirtintų VLK direktoriaus 2015 m. gruodžio 8 d. įsakymu Nr. 1K-357 „Dėl Stacionare teikiamų asmens sveikatos priežiūros paslaugų stebėsenos vykdymo tvarkos aprašo patvirtinimo“. Iš viso 2020 m. TLK peržiūrėjo 145,2 tūkst. formos Nr. 066/a-LK statistinių kortelių, iš jų daugiau kaip 11,5 tūkst. kortelių buvo patikslintos. Taip pat buvo peržiūrėta 801,6 tūkst. formos Nr. 025/a-LK statistinių kortelių, iš jų daugiau kaip 30,8 tūkst. statistinių kortelių įstaigos turėjo patikslinti. Skirtumas tarp bendros sumos, apskaičiuotos pagal neteisingus ūkio subjektų pateiktų statistinių kortelių duomenis apie suteiktas asmens sveikatos priežiūros paslaugas, ir sumos,

sumokėtos asmens sveikatos priežiūros įstaigoms už šias paslaugas po statistinių kortelių patikslinimo, faktiškai sudarė daugiau kaip 1,4 mln. eurų, t. y. šis skirtumas padidėjo 831 tūkst. eurų, palyginti su 2019 m. rezultatais. Stebėsenos duomenų pagrindu TLK inicijavo 160 kontrolės procedūrų (5 iš jų buvo neplaninės). Klaidingai užpildytų statistinių kortelių atrinkimas, atliekant stebėseną, ir jų tikslinimas – abipusiškai vertinga praktika tiek TLK, tiek ūkio subjektams. PSDF biudžetui nepadaroma žala, o ūkio subjektas išvengia nuostolių, kuriuos būtų patyręs, jei tektų atlyginti padarytą žalą. Bendras patikrintų receptų skaičius siekė daugiau kaip 651 tūkst. Dviem vaistinėms Panevėžio TLK skyrė sutartinę baudą (iš viso 580 eurų) dėl teisės aktų reikalavimų nesilaikymo.

Vertinant pagal TLK, Šiaulių TLK ir Panevėžio TLK kontrolės procedūrų, inicijuotų stebėsenos duomenų pagrindu, dalis (proc.), palyginti su bendru atliktų kontrolės procedūrų skaičiumi (siekiama perspektyvinio šio rodiklio reikšmės didėjimo), padidėjo, o kitų TLK atliktų kontrolės procedūrų stebėsenos duomenų pagrindu dalis sumažėjo. Stebėsenos duomenų pagrindu TLK inicijavo 160 kontrolės procedūrų (5 iš jų buvo neplaninės), jos sudarė 27 proc. visų atliktų kontrolės procedūrų (2019 m. stebėsenos duomenų pagrindu atliktos kontrolės procedūros sudarė 23 proc.).

TLK kiekvienais metais skelbia interneto svetainės skiltyje „Stebėseną“ VLK direktoriaus įsakymais patvirtintų kalendorinių metų stebėsenos rodiklių analizės medžiagą. Kiekviena TLK papildomai atlieka skirtingų rodiklių stebėseną.

TLK, įgyvendindamos Aprašo 10.7 papunktį, viešai skelbia informaciją apie planinius patikrinimus, skelbia kontrolės procedūrų atlikimo planus ir kontrolės procedūrų atlikimo ataskaitas. Interneto svetainės skiltyje „Informacija apie planinius patikrinimus“ skelbiamas VLK direktoriaus 2016 m. rugpjūčio 9 d. įsakymas Nr. 1K-239 „Dėl kontrolinių klausimynų patvirtinimo“, Ūkio ministerijos parengtas informacinis leidinys (lankstinukas) „Verslininkams apie inspektavimą. Pagrindinės verslininko teisės ir pareigos“, deklaracija dėl pirmųjų verslo metų (tokiu būdu įgyvendinama Aprašo 7.3 papunktyje pateikiama rekomendacija – remiantis Aprašu, įstatymais ir kitais teisės aktais parengti ir viešai paskelbti dokumentą (atmintinę, lankstinuką), kuriame būtų aiškiai nurodytos ūkio subjektų teisės, pareigos ir inspektorių veiksmai patikrinimo (inspektavimo) metu).

Išnagrinėjus skelbiamą VLK ir TLK vykdytos veiklos priežiūros bei atliktų kontrolės procedūrų analizės medžiagą, daroma išvada, kad stebėseną vykdoma tinkamai, patvirtintos rodiklių siektinos reikšmės beveik visais atvejais buvo pasiektos, išskyrus tai, kad 2020 m. kvalifikacijos tobulinimo kursuose dalyvavo 21 proc. mažiau veiklos priežiūrą vykdančių darbuotojų nei 2019 metais, bet tai pagrindžiama nepalankia epidemiologine situacija Lietuvoje dėl COVID-19 ligos (koronaviruso infekcijos).

Siūloma: ateityje ieškoti galimybių diegti ir (ar) tobulinti informacines sistemas, leisiančias plėtoti automatinę stebėseną pagal didesnę kiekį rodiklių – tai labai prisidėtų prie ūkio subjektų kontrolės efektyvinimo ir sudarytų tinkamas sąlygas korupcijos prevencijai užtikrinti.

3. Planinių ir neplaninių kontrolės procedūrų atlikimas įstaigose ir įmonėse.

VLK ir TLK, vadovaudamosi Tvarkos aprašu:

1. kontroliuoja sveikatos priežiūros įstaigų teikiamų asmens sveikatos priežiūros paslaugų, apmokamų iš PSDF biudžeto, kiekį ir kokybę bei suteiktų asmens sveikatos priežiūros paslaugų atitiktį nustatytiems reikalavimams;

2. kontroliuoja kompensuojamųjų vaistų ir MPP išdavimo (pardavimo) vaistinėje teisėtumą;

3. kontroliuoja centralizuotai apmokamų vaistų panaudojimo pagrįstumą;

4. užtikrina, kad PSDF biudžeto lėšos būtų panaudojamos pagal paskirtį ir nustatytą tvarką;

5. atlieka vaistų, MPP ir OTP išrašymo, išdavimo (pardavimo) ir kitos su tuo susijusios įstaigų bei įmonių veiklos priežiūrą.

Aprašo 7.11 papunktis reglamentuoja patikrinimų pagrįstumą. Ūkio subjektų veiklos patikrinimai turi būti planuojami ir atliekami vadovaujantis Viešojo administravimo įstatymo 36⁴

straipsnyje nustatytais reikalavimais (tvarka). Patikrinimai gali būti atliekami tik tuomet, jeigu jų atlikimas pagrįstas patvirtintais ir paskelbtais priežiūros institucijos planuojamų tikrinti ūkio subjektų sąrašų sudarymo kriterijais, neplaninių patikrinimų atlikimo pagrindais, ne pagal planą tikrinamų ūkio subjektų atrankos kriterijais.

Tvarkos aprašo 17 punktą numato kontrolės kryptis. VLK ir TLK, vykdydamos įstaigų ir įmonių veiklos priežiūrą, atlieka kontrolės procedūras planine arba neplanine tvarka. Tvarkos aprašo 18.2 papunktis reglamentuoja neplaninių kontrolės procedūrų inicijavimo sąlygas. Tuo tarpu planinės kontrolės procedūros planuojamos atsižvelgiant į aktualias problemas, nustatytas atliekant stebėseną. Pagal tai kiekvienais metais VLK direktoriaus įsakymais yra nustatomos ir prioritetingos kontrolės kryptys (VLK direktoriaus 2019 m. gruodžio 3 d. įsakymu Nr. 1K-270 „Dėl 2020 metų prioritetingų teritorinių ligonių kasų vykdomos kontrolės kryptių ir jų atliekamos stebėsenos rodiklių sąrašo patvirtinimo“ buvo patvirtinta 12 kontrolės kryptių; VLK direktoriaus 2020 m. gruodžio 22 d. įsakymu Nr. 1K-381 „Dėl 2021 metų prioritetingų teritorinių ligonių kasų vykdomos kontrolės kryptių ir jų atliekamos stebėsenos rodiklių sąrašo patvirtinimo“ buvo patvirtinta 11 kontrolės kryptių). Tvarkos aprašo 19 punktą reglamentuoja įstaigų ir įmonių, kuriose numatoma atlikti planines kontrolės procedūras, atrankos kriterijus.

Taip pat Kauno TLK 2021 m. rugsėjo 30 d. rašte Nr. 3-1946 „Dėl motyvuotos išvados dėl korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymo Kauno teritorinėje ligonių kasoje 2021 m.“ nurodė, kad VLK direktoriaus 2020 m. gruodžio 22 d. įsakyme Nr. 1K-381 „Dėl 2021 metų prioritetingų teritorinių ligonių kasų vykdomos kontrolės kryptių ir stebėsenos rodiklių sąrašo patvirtinimo“ bei VLK direktoriaus 2019 m. gruodžio 3 d. įsakyme Nr. 1K-270 „Dėl 2020 metų prioritetingų teritorinių ligonių kasų vykdomos kontrolės kryptių ir stebėsenos rodiklių sąrašo patvirtinimo“ tik nurodoma, jog pavedama TLK direktoriams vadovautis prioritetingų kryptių sąrašu vykdant asmens sveikatos priežiūros įstaigų, vaistinių ir kitų įstaigų bei įmonių, sudariusių sutartis su VLK ar TLK, veiklos priežiūrą. Tačiau VLK įsakymuose nedetalizuojama kontrolės procedūrų imtis, pvz., nenurodoma, kurio laikotarpio duomenys turi būti vertinami (ar vertinami metų, pusmečio, ketvirčio ar mėnesio duomenys ir pan.), taip pat neapibrėžiamas vertinamų subjektų skaičius (dalis proc., palyginti su bendru skaičiumi, ar pan.). Kadangi nėra nustatyta atitinkama procedūra, sudarant metinius kontrolės procedūrų planus viena TLK gali į patikrinimo planą įtraukti ūkio subjektus pagal tam tikrą kontrolės kryptį, kitos gali vertinti ūkio subjektus pagal kitą kontrolės kryptį arba pagal tą pačią kontrolės kryptį, tik gali skirtis tikrinamieji periodai ir pan.). Atžvelgdama į tai, Kauno TLK pateikė siūlymą detalizuoti TLK kontrolės procedūrų imtis pagal prioritetingas kryptis, pvz., reikėtų įvardyti, kokio laikotarpio duomenys bus vertinami (metų, pusmečio, ketvirčio ar mėnesio duomenys ir pan.), taip pat apibrėžti vertinamų subjektų skaičių (dalį proc., palyginti su bendru skaičiumi, ar pan.).

Tuo tarpu Vilniaus TLK pateikė šiuos siūlymus: mažinti prioritetingų kontrolės kryptių skaičių iki 4 ar 5 kontrolės kryptių – tai leistų patikrinti daugiau įstaigų pagal tam tikrą kontrolės prioritetą ir identifikuoti sisteminės problemas.

Labai svarbu paminėti tai, kad priežiūros veiksmai turi būti grindžiami rizikos vertinimu. Aprašo 7.12 papunktis reglamentuoja, kad priežiūros institucijos privalo nustatyti atliekamos priežiūros prioritetus (įdiegti rizikos nustatymo sistemas), rizikos vertinimu turi būti pagrįsti planuojamų tikrinti ūkio subjektų sąrašų sudarymo kriterijai, neplaninių patikrinimų atlikimo pagrindai, ne pagal planą tikrinamų ūkio subjektų atrankos kriterijai. Priežiūros institucija skelbia tuos rizikos vertinimo kriterijus, kurių viešas paskelbimas nekliudo atlikti efektyvių priežiūros veiksnių, be to, šie kriterijai skelbiami siekiant, kad ūkio subjektas žinotų, kas lemia jo rizikingumo lygio nustatymą ir ūkio subjekto atžvilgiu vykdomos priežiūros intensyvumą. Taip pat rekomenduojama, siekiant skatinti visus ūkio subjektus laikytis teisės aktų reikalavimų, viešai skelbti ūkio subjektų, kurių rizikingumo lygis žemiausias, sąrašus.

Planiniams patikrinimams labai didelę reikšmę turi įmonių ir įstaigų rizikingumo lygio nustatymas. Ūkio subjektų rizikingumo vertinimas yra vienas esminių procesų, darančių didžiausią įtaką kitiems priežiūros procesams. VLK dar 2015 m. lapkričio 19 d. direktoriaus įsakymu Nr. 1K-339 „Dėl Asmens sveikatos priežiūros įstaigų ir kitų įstaigų bei įmonių, sudariusių sutartis su

Valstybinė ligonių kasa prie Sveikatos apsaugos ministerijos ar teritorinėmis ligonių kasomis, veiklos rizikos vertinimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ reglamentavo įmonių, sudariusių sutartis su VLK dėl apdraustųjų privalomuoju sveikatos draudimu (toliau – apdraustieji) aprūpinimo OTP, ar įstaigų, sudariusių sutartis su TLK dėl vaistų ir medicinos pagalbos priemonių receptų išrašymo bei asmens sveikatos priežiūros paslaugų teikimo ir jų išlaidų apmokėjimo PSDF biudžeto lėšomis, veiklos rizikos vertinimo rodiklius, jų apskaičiavimo ir įstaigų bei įmonių reitingavimo tvarką. Tačiau Tvarkos apraše, kuris yra pagrindinis teisės aktas, reglamentuojantis įstaigų ir įmonių veiklos priežiūros tvarką, tai neatsispindi. Ūkio subjektų veiklos kontrolė reglamentuojama ir papildomais teisės aktais, todėl rengiant Tvarkos aprašo pakeitimo projektą reikėtų siekti, kad jo nuostatos koreliuotųsi su kitais teisės aktais, reglamentuojančiais ūkio subjektų veiklos kontrolę, aiškiai nustatant, kuo vadovaujantis ar į ką atsižvelgiant atliekami vieni ar kiti veiksmai. Įstaigų ir įmonių rizikos vertinimas – procesas, kurio metu analizuojami informacinėje sistemoje „Sveidra“ kaupiami įstaigų ir įmonių veiklos, susijusios su kompensuojamųjų paslaugų teikimu, kompensuojamųjų vaistų, MPP ir OTP išrašymu, duomenys. Vykdam šį procesą, apskaičiuojama ir įvertinama įstaigų ir įmonių veiklos rizika. Įstaigų ir įmonių veiklos rizikingumo laipsnis nustatomas atsižvelgiant į rizikos rodiklius. Kuo didesnė rizikos rodiklio reikšmė, tuo aukštesnis įstaigos ar įmonės rizikingumo laipsnis. Sudarius galutinę įstaigų ir įmonių reitingų eilę, jos suskirstomos į grupes pagal rizikos lygius: aukšto rizikos lygio, žemo rizikos lygio, vidutinio rizikos lygio. Rizikos vertinimas (įstaigų ir įmonių reitingų nustatymas) atliekamas kasmet iki kovo 15 dienos. Nustatyti universalūs ūkio subjektų, sudariusių sutartis su VLK ar TLK, veiklos rizikos vertinimo rodikliai, pagal kuriuos vertinamos visos šias sutartis sudariusios įstaigos, nepriklausomai nuo to, kokias sveikatos priežiūros paslaugas jos teikia – pirmines, ambulatorines ar stacionarines. VLK ir TLK informacija apie rizikos vertinimo rezultatus skelbiama viešai interneto svetainėje skiltyje „Asmens sveikatos priežiūros įstaigų ir kitų įstaigų bei įmonių veiklos rizikos vertinimas“. Ekonomikos ir inovacijų ministerija, 2020 m. pristatydama Priežiūros institucijų pažangumo vertinimo švieslentę (pagal atitinkamą metodiką periodiškai atliekamas ekspertinis vertinimas, siekiant išsiaiškinti, kaip priežiūros institucijos įgyvendina pažangias verslo priežiūros priemones, kaip diegia kitas moderniąsias veiklos praktikas, taip pat vertinami pagrindiniai verslo priežiūros srities statistiniai rodikliai: priežiūrai skiriami asignavimai, priežiūrą vykdančių specialistų skaičius, vykdomų patikrinimų (planinių, neplaninių) skaičius ir trukmė, patikrinimais sukeliama našta verslui ir pan.), VLK rizikos vertinimą ir valdymą įvertino tik 5.5 balo (iš 10 galimų), kadangi, kaip paaikšino VLK Paslaugų ekspertizės ir kontrolės skyriaus darbuotojai, Ekonomikos ir inovacijų ministerija tiesiog nebuvo susipažinusi su minėtu VLK direktoriaus įsakymu patvirtintu tvarkos aprašu, kuris, kaip jau minėta, yra skelbiamas Teisės aktų registre. Todėl tikslesnis Tvarkos aprašo reglamentavimas ateityje užtikrintų, kad panašios situacijos nesikartotų.

Aprašo 7.13 papunktis reglamentuoja *specialųjį pradėjusiųjų verslą, ūkinę veiklą statusą*. Pirmaisiais metais po ūkio subjekto veiklos pradžios šiam subjektui už pažeidimus, nustatytus per pirmąjį planinį patikrinimą, negali būti taikomos poveikio priemonės, susijusios su ūkio subjekto veiklos ribojimu, o nustačius teisės aktų reikalavimų nesilaikymo, netinkamo jų taikymo faktą, ūkio subjektui nustatomas protingas (paprastai ne trumpesnis kaip vieno mėnesio) terminas pažeidimams pašalinti (išskyrus atvejus, kai poveikio priemonės yra būtinos ir neišvengiamos, siekiant užkirsti kelią žalos visuomenei ar kitų asmenų interesams arba aplinkai atsiradimui). Priemonės, ribojančios ūkio subjekto veiklą, turi būti proporcingos padarytos žalos dydžiui. Siektina priežiūros institucijos praktika – pirmaisiais veiklos metais ūkio subjektams netaikyti ir poveikio priemonių, taip pat numatyti papildomų išteklių subjektų, pradėjusių ūkinę veiklą ar ketinančių ją pradėti, konsultacijoms, metodinei pagalbai.

Tvarkos aprašo 21 punkto reglamentavimas neprieštarauja Aprašo reglamentavimui. VLK yra pasirašiusi Deklaraciją dėl pirmųjų verslo metų (ši deklaracija viešinama interneto svetainėje). Viešojo administravimo įstatymas reikalauja nustatyti, kas laikoma mažareikšmiu teisės aktų reikalavimų pažeidimu, arba apibrėžti tokių pažeidimų nustatymo kriterijus. Tvarkos aprašo 4.12 papunktyje yra apibrėžiama mažareikšmio pažeidimo sąvoka.

Tvarkos aprašo 20 punktas reglamentuoja, kad rotacinės kontrolės procedūros atliekamos siekiant užtikrinti korupcijos prevenciją. Šios procedūros gali būti numatomos VLK kasmet tvirtinamame kitų metų prioritetinių TLK vykdomos kontrolės krypčių sąraše. Teisės akte siūlytina atsisakyti tokių nuostatų kaip „siekiant užtikrinti korupcijos prevenciją“. Tvarkos aprašo 22 punktas nustato, kad kontrolės procedūra atliekama dviem etapais: pirmiausia atliekamas patikrinimas, po to – ekspertizė, tokiu būdu užtikrinant maksimalų sprendimų skaidrumą. Tvarkos aprašo 25 ir 26 punktai reglamentuoja patikrinimus atliekančių specialistų teises ir pareigas, tačiau svarbu atkreipti dėmesį į tai, kad Tvarkos aprašo 25.3 papunktyje numatyta, jog specialistai turi teisę gauti įstaigų ir įmonių vadovų, kitų darbuotojų, pacientų ar jų atstovų žodinius ir raštiškus paaiškinimus. Gaunant žodinius paaiškinimus telefonu, turi būti daromas garso įrašas. Garso įrašas laikomas sudedamąja patikrinimo medžiagos dalimi. Praktikoje pasitaiko atveju, kai žodinis paaiškinimas yra gaunamas ne tik telefonu, todėl reikėtų numatyti, kad visi gaunami žodiniai paaiškinimai turi būti įrašomi. Atitinkamai turėtų būti koreguojamas ir Tvarkos aprašo 26.2 papunktis. Vilniaus TLK pateikė siūlymą tobulinti pacientų apklausą kontrolės procedūrų metu, numatant anketavimą. Tvarkos aprašo 27 punktas reglamentuoja įstaigų ir įmonių, kuriose atliekami patikrinimai, teises, o 27.5 papunktis numato, kad įstaigos ir įmonės, kuriose atliekami patikrinimai, turi teisę prašyti leidimo per susitartą laikotarpį dalimis atlyginti žalą, padarytą PSDF biudžetui. Tvarkos aprašo 54.12 papunktyje reglamentuota, kad ekspertizės pažymoje nurodomas reikalavimas atlyginti PSDF biudžetui padarytą žalą ir jos atlyginimo terminas, bankas ir sąskaitos numeris, į kurią turi būti pervesti pinigai. Tačiau, siekiant išvengti, kad teisės aktas nesudarytų išskirtinių ar nevienodų sąlygų subjektams, su kuriais susijęs teisės akto įgyvendinimas, būtina tikslinti minėtą reglamentavimą, nustatant žalos atlyginimo dalimis tvarką ir terminus. Analogišką pasiūlymą pateikė ir Vilniaus TLK 2021 m. rugsėjo 30 d. rašte Nr. 3S-11548 „Dėl korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymo medicininės reabilitacijos paslaugų teikimo kontrolės srityje motyvuotų išvadų pateikimo“ (toliau – Vilniaus TLK raštas dėl KPT), kuriame nurodoma, kad nėra reglamentuotos žalos PSDF biudžetui atlyginimo dalimis sąlygos, ir siūloma Tvarkos apraše tai reglamentuoti. Tvarkos aprašo 39 ir 53 punktai nustato patikrinimo ir ekspertizės pažymos surašymo tvarką. Tvarkos aprašo 54.9 papunktis numato, kad ekspertizės pažymoje yra įrašoma ekspertizės komisijos nario atskiroji nuomonė, jeigu tokia buvo pareikšta, tačiau yra visiškai neaiškus ekspertizės pažymos teisinis statusas ir sprendimo priėmimo teisėtumas, jei, pvz., du komisijos nariai iš trijų pareiškia savo atskirąją nuomonę dėl ekspertizės pažymoje teikiamų išvadų. Vilniaus TLK rašte dėl KPT taip pat argumentavo, kad Tvarkos apraše nereglamentuojama patikrinimo pažymos išvadų priėmimo tvarka, ekspertų teises ir pareigas, ekspertizės išvadų priėmimo tvarka, ir pateikė siūlymą Tvarkos apraše nustatyti patikrinimo pažymos išvadų priėmimo tvarką, ekspertų teises ir pareigas, ekspertizės išvadų priėmimo tvarką. Tvarkos aprašo 55 punktas reglamentuoja, kad ekspertizės pažymą turi pasirašyti įstaigos ar įmonės veiklos priežiūrą vykdančios institucijos vadovas arba jo įgaliotas asmuo ir patvirtinti antspaudu, o jei TLK vadovas nesutinka su ekspertizės pažyma, jis motyvuotu sprendimu pateikia ją VLK vadovui. VLK vadovas priima sprendimą dėl ekspertizės pažymos (Tvarkos aprašo 56¹ punktas). Remiantis Tvarkos aprašo reglamentavimu, TLK vadovas savo sprendimu inicijuoja patikrinimus, skiria specialistus ar sudaro komisijas patikrinimams ir ekspertizėms atlikti. Pats įstaigos vadovas pasirašo ir ekspertizės išvadas, taip užbaigdamas kontrolės procedūrą.

VLK direktoriaus 2016 m. rugpjūčio 9 d. įsakymu Nr. 1K-239 „Dėl kontrolinių klausimynų patvirtinimo“ buvo patvirtinti 3 kontroliniai klausimynai: dėl mokamų asmens sveikatos priežiūros paslaugų teikimo ir šių paslaugų išlaidų apmokėjimo reikalavimų laikymosi asmens sveikatos priežiūros įstaigose (toliau – ASPĮ); dėl asmenų registravimo asmens sveikatos priežiūros paslaugoms gauti reikalavimų laikymosi ASPĮ; dėl vaistinių patikrinimo. TLK privalo užtikrinti, kad kontrolės procedūrų metu bent 1 kartą per kalendorinius metus toje pačioje tikrinamoje ASPĮ ar vaistinėje būtų naudojami kontroliniai klausimynai. Šis VLK direktoriaus įsakymas ir juo patvirtinti klausimynai skelbiami Teisės aktų registre bei VLK ir TLK interneto svetainėje. Tvarkos apraše reglamentuojant kontrolės procedūrų vykdymo tvarką apie kontrolinius klausimynus neužsimenama. Tvarkos aprašo 31 punkte nustatoma, kad įsakymas apie planinį patikrinimą įstaigai ar įmonei

pateikiamas ne vėliau kaip prieš 10 darbo dienų iki numatomos patikrinimo pradžios, o kartu pateikiamas preliminarus numatomų tikrinti objektų sąrašas, todėl tikslinga apsvarstyti ar rengiant Tvarko aprašo pakeitimo projektą, įvertinus administracinę naštą ūkio subjektams, nevertėtų minėtą punktą tikslinti, nustatant, kad iš anksto informuojant įstaigą ar įmonę apie planuojamo patikrinimo datą, patikrinimo tikslą ir pobūdį, kartu turi būti pateikiamas patikrinimo metu naudojamas kontrolinis klausimynas (ar nuoroda į viešai skelbiamus VLK ir TLK interneto svetainėje kontrolinius klausimynus), atitinkamai atliekant pakeitimus ir kituose susijusiuose teisė aktuose.

Pagal 2020 m. metinių TLK ir VLK vykdomos ūkio subjektų priežiūros ataskaitų duomenis buvo nustatytas kiekvienos TLK bendras sutarčių su ASPĮ ir vaistinėmis, turinčiomis unikalų ID kodą informacinėje sistemoje „Sveidra“, skaičius (vnt.): Vilniaus TLK – 785; Kauno TLK – 732; Klaipėdos TLK – 617; Šiaulių TLK – 384; Panevėžio TLK – 351. VLK yra sudariusi 62 sutartis, tačiau ūkio subjektų kontrolę vykdo TLK pagal savo veiklos zoną. Užimtų etatų skaičius 2021 m. spalio 5 d. TLK kontrolės skyriuose buvo toks: Vilniaus TLK – 8; Kauno TLK – 7; Klaipėdos TLK – 6; Šiaulių TLK – 6; Panevėžio TLK – 7.

2 lentelė

	Vilniaus TLK		Kauno TLK		Klaipėdos TLK		Šiaulių TLK		Panevėžio TLK	
	2020 m.	2019 m.	2020 m.	2019 m.	2020 m.	2019 m.*	2020 m.	2019 m.	2020 m.	2019 m.*
Bendras kontrolės procedūrų skaičius (vnt.)	157	201	90	98	47	-	151	127	153	-
Kontrolės procedūrų, kurias užbaigus buvo taikytos poveikio priemonės, skaičius (vnt.)	131	176	53	61	26	-	0	103	106	-
Bendras patikrintų ASPĮ, kitų įstaigų ar įmonių skaičius (vnt.)	88	106	62	73	47	-	88	75	92	-
Bendras patikrintų vaistinių, turinčių unikalų ID kodą informacinėje sistemoje „Sveidra“, skaičius (vnt.)	31	44	3	11	0	-	3	9	13	-
Kontrolės procedūrų, kurių išvadas apsvarstė TLK Taikinimo komisija, skaičius (vnt.)	4	3	1	3	1	-	0	0	1	-
Kontrolės procedūrų, kurių išvados po svarstymo TLK Taikinimo komisijoje buvo pakeistos tikrintos įstaigos ar įmonės naudai, skaičius (vnt.)	1	2	0	3	0	-	0	0	0	-
Kontrolės procedūrų, kurių išvados po svarstymo TLK Taikinimo komisijoje liko nepakeistos, skaičius (vnt.)	3	1	1	0	1	-	0	0	0	-
Kontrolės procedūrų, kurių išvados buvo ginčijamos teisme (ataskaitiniu laikotarpiu), skaičius (vnt.)	0	0	0	0	0	-	0	0	0	-
Kontrolės procedūrų, kurių išvados teismo sprendimu buvo pakeistos tikrintos įstaigos ar įmonės naudai, skaičius (vnt.)	0	0	0	0	0	-	0	0	0	-
Kontrolės procedūrų, kurių išvados teismo sprendimu liko nepakeistos, skaičius (vnt.)	0	0	0	0	0	-	0	0	0	-
Surašytų Administracinių nusižengimų kodekso (toliau – ANK) protokolų, išnagrinėtų ANK bylų ir skirtų ANK nuobaudų skaičius (vnt.)	2	0	0	0	0	-	0	0	0	-

* Ataskaita interneto svetainėje neskelbiama.

Ši lentelė parodo, kad skirtingose TLK labai skiriasi kontrolės skyrių darbuotojams tenkantis darbo krūvis. Teikdamos informaciją TLK nurodė, kad kai kurios TLK vykdė (-o) stebėseną ir pagal savo pasirinktus papildomus stebėsenos rodiklius (Tvarkos aprašo 15 punktas reglamentuoja, kad TLK gali vykdyti stebėseną ir pagal savo nustatytus papildomus stebėsenos rodiklius), tačiau kai kurios TLK stebėseną atliko tik pagal VLK patvirtintus stebėsenos rodiklius. Visos TLK nurodė, kad Kontrolės skyriaus darbuotojai stebėsenos pagal rodiklius patys neatlieka – stebėseną vykdo Statistikos ir stebėsenos skyriaus specialistai, juos tik konsultuoja Kontrolės skyriaus darbuotojai. Įstaigos ir įmonės tikrinamos atsižvelgiant į tai, kokiai rizikos grupei jos priskiriamos. Dažniausiai tikrinamos didelės ir vidutinės rizikos grupei priskiriamos įstaigos ir įmonės, tačiau visos TLK nurodė, kad yra nemažai įstaigų ir įmonių, kurios nebuvo tikrintos nuo pirmosios sutarties pasirašymo. Kalbant apie įstaigų ar įmonių konsultavimą, pastebėtina, kad konsultuoja įvairių TLK skyrių darbuotojai pagal kompetenciją. Taip pat didesnis dėmesys yra skiriamas kontrolės procedūroms, kurias vykdant įstaigų ar įmonių patikrinimai atliekami TLK patalpose. Vadovaujantis Tvarkos aprašo 24 punktu, patikrinimą atliksiančių specialistų skaičius parenkamas pagal planuojamo patikrinimo mastą, tikrinamos įstaigos ar įmonės dydį ir esamus žmogiškuosius išteklius. Pageidautina, kad tie patys darbuotojai anksčiau nebūtų atlikę patikrinimo toje pačioje įstaigoje ar įmonėje. Negali būti skiriamas vienas asmuo patikrinimui atlikti. Jei patikrinimą atlikti pavedama 3 ir daugiau darbuotojų, sudaroma patikrinimo komisija. Taigi dėl patikrinimo procedūrų skaidrumo ir objektyvumo visuomet išlaikomas keturių akių principas. Tą patį galima pasakyti ir apie ekspertizės: Tvarkos aprašo 44 punktas numato, kad ekspertizę atliksiančių specialistų skaičius parenkamas pagal patikrinimo mastą, tikrinamos įstaigos ar įmonės dydį ir esamus žmogiškuosius išteklius. Ekspertizės negali atlikti vienas asmuo arba patikrinimą atlikę specialistai. Tvarkos aprašo 29 punkte ir 29.1 papunktyje reglamentuojama, jog kontrolės procedūra pradedama vadovaujantis įstaigos ar įmonės veiklos priežiūrą vykdančios institucijos vadovo įsakymu atlikti patikrinimą, kuriame nurodomi patikrinimą atliekantys specialistai ir, jei sudaroma patikrinimo komisija, jos pirmininkas. Tačiau reglamentuojant ekspertizės tvarką, Tvarkos aprašo 45 punkte nustatoma, kad įstaigos ar įmonės veiklos priežiūrą vykdančios institucijos vadovo įsakyme atlikti ekspertizę nurodomas vyresnysis ekspertas ir kiti ekspertizę atliekantys asmenys, tačiau 48.3 papunktyje nurodoma „<...jei ekspertizę atlieka 2 asmenys...>“, o 54.9 papunktyje jau kalbama apie „<... ekspertizės komisijos nario atskirąją nuomonę...>“. Tai suponuoja, kad ekspertizę gali atlikti arba du asmenys, arba, jei pavedama ekspertizę atlikti 3 ir daugiau darbuotojų, – komisija, todėl reikėtų atitinkamai suvienodinti 29 ir 45 punktų nuostatas, atliekant korekcinio pobūdžio nuostatų keitimus, atitinkamai reglamentuojant, kad įstaigos ar įmonės veiklos priežiūrą vykdančios institucijos vadovo įsakyme atlikti ekspertizę, jei ekspertizę pavesta atlikti 2 specialistams, turi būti nurodoma, kuris specialistas skiriamas vyresniu juo ekspertu, arba, jei sudaroma ekspertizės komisija, turi būti paskiriamas komisijos pirmininkas, kuriam analogiškai būtų suteikiamos vyresniojo eksperto teisės ir pareigos, reglamentuojamos Tvarkos aprašo 48 ir 49 punktuose.

Taip pat Tvarkos aprašo 47 punkte nustatyta, kad ekspertizei atlikti skiriami įstaigos ar įmonės veiklos priežiūrą vykdančios institucijos darbuotojai arba VLK ir visų TLK specialistai, o jei įstaiga nesutinka su patikrinimo pažymoje nustatytais teisės aktų pažeidimais ar nesutinka su teisės aktų taikymu, ekspertizei atlikti skiriamas ir specialistas, turintis teisinį išsilavinimą. Taigi net vienai kontrolės procedūrai atlikti reikia mažiausiai 4 darbuotojų. Nors patikrinimui ir ekspertizei atlikti gali būti skiriami ir kitų skyrių darbuotojai pagal kompetenciją, TLK žodžiu informavo, kad praktikoje labai dažnai tiek patikrinimus, tiek ekspertizės dėl patikrinimų atlieka skirtingi Kontrolės skyriaus darbuotojai. Todėl, atsižvelgiant į užimamų etatų skaičių ir įvertinus darbo krūvį, matyti, kad sunku darbą organizuoti taip, kad tie patys tikrintojai netikrintų tų pačių įstaigų ar įmonių.

Dėl funkcijų vykdymo

Valstybės ar savivaldybės įstaigų veiklos sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, nustatymo rekomendacijos, patvirtintos 2011 m. gegužės 13 d. STT direktoriaus įsakymu Nr. 2-170 „Dėl Valstybės ar savivaldybės įstaigų veiklos sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, nustatymo rekomendacijų patvirtinimo“, numato, kad, nustatant įstaigos veiklos sričių atitiktį KPI 6 straipsnio 4 dalyje nurodytam 3 kriterijui „Atskirų valstybės tarnautojų funkcijos, uždaviniai, darbo ir sprendimų priėmimo tvarka bei atsakomybė nėra išsamiai reglamentuoti“, vertinama, ar valstybės tarnautojų ir darbuotojų įgyvendinami uždaviniai, vykdomos funkcijos, darbo ir sprendimų priėmimo tvarka yra apibrėžti (neapibrėžti, nepakankamai apibrėžti) įstaigos priimtuose administraciniuose aktuose ar kituose teisės aktuose, ar nėra įstatymų ir jų įgyvendinamųjų teisės norminių aktų bei administracinių aktų kolizijų, ar priimti administraciniai aktai, būtini įstatymams ar kitiems teisės norminiams aktams įgyvendinti, ar nėra per dideli įstaigos valstybės tarnautojų ar darbuotojų įgaliojimai, leidžiantys priimti sprendimus savo nuožiūra, ar nustatyta valstybės tarnautojų ar darbuotojų priimamų administracinių sprendimų ar veiklos kontrolės tvarka, ar apibrėžta (nepakankamai apibrėžta) valstybės tarnautojų ar darbuotojų atsakomybė įstaigos teisės aktuose ir kt. Išanalizavus pasirinktinai Vilniaus TLK Kontrolės skyriaus nuostatuose numatytus uždavinius ir funkcijas, buvo nustatyta, kad pagrindiniai uždaviniai yra įstatymų nustatytais pagrindais atstovauti privalomajam sveikatos draudimui teismuose, ikiteisminio tyrimo institucijose; rengti ieškinius dėl žalos PSDF biudžetui atlyginimo; vykdyti korupcijos prevenciją; dalyvauti pagal skyriaus kompetenciją atliekant kontrolės procedūras ir kt. Nustatyta, kad yra padaryta techninė klaida, nes internete prie Kontrolės skyriaus nuostatų įkelti Teisės skyriaus nuostatai. Patikrinus kitų TLK kontrolės skyrių funkcijas, skelbiamas interneto svetainėje, buvo nustatyta, kad šiems skyriams nepavedama funkcija vykdyti stebėseną, atlikti įstaigų ir įmonių rizikos vertinimą, teikti ūkio subjektų kontrolės priežiūros ataskaitas ir daugelis kitų funkcijų, kurios turėtų būti pavedamos vadovaujantis vertinimo metu nagrinėtais teisės aktais. Klaipėdos TLK Kontrolės skyriaus funkcijų iš viso neviešina. Patikrinus pasirinktinai Šiaulių TLK Kontrolės skyriaus darbuotojų pareigybės aprašymus, matyti, kad jiems pavedamos funkcijos yra labai abstrakčiai suformuluotos (pvz., konsultuoti priskirtos srities klausimais), beveik visų šio skyriaus darbuotojų funkcijos yra visiškai vienodos, tik įrašyta po vieną papildomą funkciją, kuri skiriasi (tik vieno darbuotojo pareigybės aprašyme pateikiamos labiau reglamentuotos specialiosios funkcijos). VLK ir TLK informavo, kad valstybės tarnautojų pareigybių aprašymai rengiami vadovaujantis Valstybės tarnautojų pareigybių aprašymo ir vertinimo metodika, patvirtinta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2018 m. lapkričio 28 d. nutarimu Nr. 1176 „Dėl Lietuvos Respublikos valstybės tarnybos įstatymo įgyvendinimo“, o darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis, pareigybių aprašymai rengiami vadovaujantis Valstybės ir savivaldybių įstaigų darbuotojų, išskyrus mokytojus, pareigybių aprašymo metodika, patvirtinta Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2017 m. balandžio 12 d. įsakymu Nr. A1-177 „Dėl Valstybės ir savivaldybių įstaigų darbuotojų, išskyrus mokytojus, pareigybių aprašymo metodikos patvirtinimo“. Šiose metodikose rekomenduojama pareigybės aprašyme funkcijas formuluoti apibendrintai ir kiek įmanoma glaustai. Taigi, vertinant TLK kontrolės skyrių nuostatus ir pareigybių aprašymus nėra galimybės nustatyti, ar analizuojama veiklos sritis pagal pirmiau paminėtą kriterijų priskirtina prie sričių, kuriose yra didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė.

Dėl privačių interesų konfliktų valdymo

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatymu (toliau – Įstatymas), visi VLK Paslaugų ekspertizės ir kontrolės skyriaus darbuotojai ir TLK kontrolės skyrių darbuotojai yra įtraukti į šių įstaigų asmenų, deklaruojančių privačius interesus, sąrašą. Atliekant vertinimą, 2021 m. rugpjūčio mėnesį buvo patikrintos visų TLK kontrolės skyriuose dirbančių darbuotojų privačių interesų deklaracijos informacinėje sistemoje PINREG. Nustatyta, kad Panevėžio TLK Kontrolės skyriaus 3 darbuotojai (iš viso yra užimti 7 etatai) arba jų šeimos nariai dirba gydymo įstaigose, vaistinėse ar ortopedijos įmonėje, su kuriomis VLK yra sudariusi sutartis.

Tuo tarpu net 5 Šiaulių TLK Kontrolės skyriaus darbuotojai (iš viso yra 6 užimti etatai) patys arba jų šeimos nariai dirba VšĮ Respublikinėje Šiaulių ligoninėje, kitose gydymo įstaigose, vaistinėse ar įmonėse, prekiaujančiose medicinos reikmenimis bei priemonėmis. Kauno TLK Kontrolės skyriaus vieno darbuotojo sutuoktinis dirba įvairiose gydymo įstaigose ir įmonėse. Kauno TLK Kontrolės skyriaus net 5 darbuotojai (iš viso yra 8 užimti etatai) patys arba jų šeimos nariai dirba įvairiose gydymo įstaigose, įmonėse ar vaistinėse. Vilniaus TLK Kontrolės skyriaus tik vienas specialistas dirba farmacinėje įmonėje. Taip pat nustatyta, kad vienos TLK Kontrolės skyriaus vienas darbuotojas net nėra pateikęs savo privačių interesų deklaracijos, nors TLK darbuotojas, kuriam pavesta kontroliuoti ir prižiūrėti, kaip TLK darbuotojai laikosi Įstatymo nuostatų, vertintoją informavo raštu, kad visi darbuotojai yra pateikę privačių interesų deklaracijas. Vėliau buvo nustatyta, kad minėtas darbuotojas tik 2012 m. yra pateikęs popierinę privačių interesų deklaraciją, tačiau įstaiga nespėdė klausimo, ar šis darbuotojas savo veiksmais nepažeidė Įstatymo nuostatų. Kitu atveju buvo gauta informacija iš TLK, kad patikrinimo metu buvo nustatyta, jog ekspertizė buvo pavesta atlikti specialistui, deklaravusiam ryšius su fiziniais asmenimis, dirbančiais tikrintoje įmonėje, bet neužimančiais vadovaujančių pareigų. Atliekant vertinimą, visos TLK raštu informavo, kad laikosi Įstatymo ir VLK direktoriaus 2020 m. birželio 5 d. įsakymu Nr. 1K-168 „Dėl Viešųjų ir privačių interesų derinimo Valstybinėje ligonių kasoje prie Sveikatos apsaugos ministerijos ir teritorinėse ligonių kasose tvarkos aprašo patvirtinimo“ patvirtinto Viešųjų ir privačių interesų derinimo VLK ir TLK tvarkos aprašo nuostatų, kad rengiamos atitinkamos rekomendacijos, darbuotojai dalyvauja mokymuose šia tema, kad TLK yra paskirti atsakingi asmenys, kuriems pavesta kontroliuoti, kaip laikomasi Įstatymo nuostatų. TLK kontrolės skyrių vadovai yra išsamiai susipažinę su pavaldžių darbuotojų privačių interesų deklaracijomis, o užduotis skiria taip, kad nekiltų darbuotojų ir tikrinamų įstaigų bei įmonių interesų konflikto. Dažnai ir patys darbuotojai, skiriant jiems užduotis, žodžiu nusišalina nuo užduočių atlikimo, jei užduoties vykdymas gali sukelti interesų konfliktą.

Tvarkos aprašo 24 punktas numato, kad patikrinimui atlikti skiriami įstaigų ir įmonių priežiūrą vykdantys specialistai, turintys reikiamą kompetenciją efektyviai, proporcingai, nešališkai ir objektyviai įvykdyti kontrolės užduotis, analogiškai skiriami ir specialistai ekspertizei atlikti (Tvarkos aprašo 47 punktas). Tuo tarpu Tvarkos aprašo 54.3 papunktyje numatyta, kad ekspertizės pažymoje turi būti nurodyti ekspertizę atlikę specialistai ir jų pasižadėjimas būti nešališkiems ir konfidencialiems, analogiškai reglamentuojamas ir patikrinimo pažymos surašymas, kurioje taip pat turi būti nurodyti patikrinimą atlikę specialistai bei jų pasižadėjimas būti nešališkiems ir konfidencialiems. Kontrolės procedūros yra baigiamos patikrinimo pažymos surašymu (Tvarkos aprašo 39 punktas) ar ekspertizės pažymos surašymu. Šias pažymas specialistai, baigę darbą, pasirašo, todėl užbaigus kontrolės procedūras būti nešališkiems ir konfidencialiems netenka prasmė. Tvarkos aprašu nėra patvirtintos ir nešališkumo bei konfidencialumo pasižadėjimo formos, tokiu būdu paliekant kiekvienam specialistui diskrecijos teisę individualiai spęsti apie konfidencialumą ir nešališkumą. Reglamentavimas nenumato specialistų nusišalinimo tvarkos ir atskirais atvejais gali sukelti diskusijas dėl priimtų sprendimų pagrįstumo, teisėtumo ir objektyvumo. Siūloma rengiant Tvarkos aprašo pakeitimo projektą atsisakyti konfidencialumo ir nešališkumo deklaracijų, kadangi visi kontrolės skyrių darbuotojai yra įrašyti į TLK privačius interesus deklaruojančių asmenų sąrašą, o Tvarkos aprašo nuostatas tiesiog reglamentuoti vadovaujantis Įstatymo nuostatomis, nustatant, kam ir kokios informacijos negali teikti darbuotojai, taip pat aiškiai nusišalinimo tvarką.

Nors viešųjų ir privačių interesų derinimą valstybės tarnyboje reglamentuoja teisės aktai, tačiau praktinio taikymo sritis darbuotojams dažnai nėra suprantama. Analizuojamuoju laikotarpiu šia tema buvo organizuojami ne vieni darbuotojų mokymai viešųjų ir privačių interesų derinimo valstybinėje tarnyboje tema, tačiau informacijos sklaida nepakankama. Darbuotojams vis dar kyla klausimų, o, atsižvelgiant į tai, kad daug TLK kontrolės skyrių darbuotojų patys ar jų šeimos nariai dirba ASPĮ ar kitose įstaigose bei įmonėse, aktuali problema išlieka ir interesų konfliktų valdymas.

Atkreiptinas dėmesys į tai, kad 2019 m. Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministerija parengė ūkio subjektų veiklos priežiūrą atliekančių institucijų profesinės etikos, nepriklausomumo ir nešališkumo valdymo gaires.

Labai svarbu paminėti tai, kad VLK ir TLK sudaro realias galimybes ūkio subjektui skųsti, jo manymu, netinkamą jo veiklos priežiūrą arba pranešti apie korupcijos atvejus. Tuo tikslu VLK įdiegta pasitikėjimo telefono linija. VLK ir TLK interneto svetainėje aiškiai nurodoma, kaip ir kam galima pranešti apie korupciją. TLK ir įstaigų ar įmonių ginčus gali spręsti TLK Taikinimo komisija, kadangi įstaiga ar įmonė VLK ar TLK direktoriaus sprendimą (ekspertizės pažymą) gali apskųsti Taikinimo komisijai arba administraciniam teismui per trisdešimt dienų nuo skundžiamo sprendimo gavimo dienos. Tvarkos aprašas aiškiai reglamentuoja, kad įstaiga ar įmonė VLK ar TLK direktoriaus sprendimą, t. y. ekspertizės pažymą (Tvarkos aprašo 55 punkte reglamentuota, kad ekspertizės pažymą turi pasirašyti įstaigos ar įmonės veiklos priežiūrą vykdančios institucijos vadovas arba jo įgaliotas asmuo ir patvirtinti antspaudu), gali apskųsti Taikinimo komisijai, kuriai nesuteikti viešojo administravimo įgaliojimai, nes TLK direktorius, įvertinęs Taikinimo komisijos siūlymus, prireikus motyvuotu sprendimu gali visiškai arba iš dalies pakeisti ekspertizės pažymą (Tvarkos aprašo 62 punktas). Tokiu atveju pats TLK direktorius, pasirašydamas ekspertizės pažymą, priima galutinį sprendimą, o po apskundimo dar kartą priima dėl to paties sprendimo galutinį sprendimą, kuriuo gali visiškai ar iš dalies pakeisti savo ankstesnį sprendimą. Šios nuostatos kelia pagrįstų abejonių dėl priimamų galutinių sprendimų skaidrumo, kyla klausimas, ar šios nuostatos neprieštarauja Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo nuostatoms, todėl ateityje būtina išsamiau padiskutuoti, ar tokia praktika yra efektyvi, ir atitinkamai koreguoti minėtas nuostatas bei kitus teisės aktus.

Visos TLK yra patvirtinusios taikinimo komisijų darbo reglamentus, kurie yra labai panašaus teisinio reguliavimo. TLK nuostatuose yra reglamentuota, kad taikinimo komisijos darbą organizuoja darbo reglamento nustatyta tvarka. Taikinimo komisijos darbo reglamentą tvirtina TLK direktorius, vadovaudamasis VLK direktoriaus 2010 m. rugsėjo 10 d. įsakymu Nr. 1K-173 „Dėl pavyzdinių dokumentų tvirtinimo“ patvirtintu pavyzdiniu Taikinimo komisijos darbo reglamentu. Nors Taikinimo komisijos darbo reglamentas numato Taikinimo komisijos narių nusišalinimą nuo dalyvavimo ginče ir konfidencialumo bei nešališkumo pasižadėjimų pasirašymą, tačiau nėra nustatyta nusišalinimo tvarka. TLK naudojami pavyzdiniais nešališkumo deklaracijos ir konfidencialumo pasižadėjimo formomis, patvirtintomis kartus su Taikinimo komisijos darbo reglamentu. Tik Kauno TLK yra patvirtinusi naujas nešališkumo deklaracijos ir konfidencialumo pasižadėjimo formas (Kauno TLK direktoriaus 2020 m. spalio 26 d. įsakymas Nr. 1-135). Tikslinga parengti VLK direktoriaus 20210 m. rugsėjo 10 d. įsakymo Nr. 1K-173 „Dėl pavyzdinių dokumentų tvirtinimo“ pakeitimo projektą, kuriame būtų pateiktas pavyzdinis Taikinimo komisijos darbo reglamentas, aiškiai reglamentuojantis komisijos uždavinius ir funkcijas, teises, pareigas ir atsakomybę, komisijos darbo organizavimo ir sprendimų priėmimo bei jų įforminimo tvarką.

Lietuvos Respublikos sveikatos draudimo įstatymo 36 straipsnio 1 dalis reglamentuoja, kad TLK Taikinimo komisiją iš keturių asmenų 4 metams renka TLK Stebėtojų taryba jos pirmininko teikimu. Vienas komisijos narys turi atstovauti pacientų asociacijoms, veikiančioms TLK aptarnaujamoje teritorijoje. TLK nuostatuose yra aiškiai reglamentuota Taikinimo komisijos sudėtis (vienas TLK atstovas; vienas TLK veiklos zonos ASPĮ atstovas; vienas TLK veiklos zonos savivaldybės tarybos narys – visuomenės atstovas; vienas TLK veiklos zonos pacientų asociacijų atstovas). Siekiant skaidrinti Taikinimo komisijos priimamus sprendimus, užtikrinti priimamų sprendimų nešališkumą ir objektyvumą, būtina teisės aktuose nustatyti, kad į šios komisijos sudėtį turi būti įtraukiamas ir VLK atstovas. Taip pat reikėtų nustatyti aiškią nevyriausybinių organizacijų (toliau – NVO) atstovo delegavimo tvarką.

Poveikio priemonių, numatytų Aprašo 4.13 papunktyje, taikymas įstaigoms ir įmonėms

Tvarkos aprašo 4.13 papunktis nustato sąvoką „poveikio priemonės“ – šiame papunktyje tiesiog išvardijamos poveikio priemonių rūšys: administracinė nuobauda, sutartinės netesybos, įspėjimai, baudos, rašytiniai nurodymai, žodinės pastabos ir kitos priemonės, taikomos įstaigoms ir įmonėms už nustatytus pažeidimus, tačiau toliau Tvarkos apraše jos nėra reglamentuojamos, aptariamoms ar minimoms, išskyrus Tvarkos aprašo 25.8 papunktį, kuriame aiškiai reglamentuojama, kad, nustačius mažareikšmį teisės akto reikalavimo pažeidimą, turi būti pareikšta žodinė pastaba arba pateiktas rašytinis nurodymas. Pažymėtina, kad poveikio priemonių taikymo reglamentavimas turėtų būti aiškus ir baigtinis, nes vis dėlto neaišku, kokios priemonės ir už kokius pažeidimus gali būti taikomos įstaigoms ar įmonėms. VLK direktoriaus 2019 m. sausio 2 d. įsakymu Nr. 1K-1 „Dėl Asmens sveikatos priežiūros paslaugų teikimo ir apmokėjimo Privalomojo sveikatos draudimo fondo biudžeto lėšomis sutarties tipinės formos patvirtinimo“ buvo patvirtinta sutarties tipinė forma, kurioje nustatyti TLK ir įstaigų išipareigojimai, sutarties galiojimo, pratęsimo, papildymo, galiojimo sustabdymo, galiojimo sustabdymo panaikinimo, sutarties nutraukimo sąlygos. Sutarties tipinėje formoje apie poveikio priemones ir jų taikymo sąlygas kalbama 4.6.3 papunktyje. Šiame papunktyje numatoma, kad sutarties galiojimas visa apimtimi arba iš dalies gali būti sustabdomas TLK iniciatyva, jei įstaiga per TLK nustatytą terminą nesiima priemonių TLK nustatytiems pažeidimams pašalinti. Tipinės sutarties 4.9.3.2 papunktyje numatyta ši poveikio taikymo priemonė – TLK turi teisę vienašališkai nutraukti sutartį visa apimtimi ar iš dalies, jei TLK, atlikusi kontrolės procedūrą įstaigoje, nustato sistemingus ir (ar) kartotinius pažeidimus (apibrėžiamus Tvarkos apraše) arba jei įstaiga iki 4.6.3 papunktyje numatyto Sutarties vykdymo sustabdymo termino pabaigos nepašalina pažeidimų. Be minimų poveikio priemonių, tipinėje sutartyje prie įstaigų išipareigojimų dar numatoma įstaigų pareiga grąžinti neteisėtai gautas lėšas už suteiktas asmens sveikatos priežiūros paslaugas, jei apdraustajam arba draudžiamajam privalomuoju sveikatos draudimu (toliau – draudžiamasis) jos turėjo būti apmokėtos PSDF biudžeto lėšomis (2.22 papunktis); sumokėti sulgytas netesybas per TLK nurodytą terminą – jei įstaiga laiku nesumoka netesybų, turi būti mokami delspinigiai įstatymų ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka (2.23 papunktis); atlyginti PSDF biudžetui padarytą žalą. Jei įstaiga laiku neatlygina žalos, turi būti mokami delspinigiai įstatymų ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka (2.24 papunktis).

Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo 37 straipsnio 1 dalyje reglamentuojama, kad poveikio priemonės ūkio subjektui taikomos atsižvelgiant į pažeidimo pobūdį, padarytos žalos dydį, mastą ir kitas įstatymuose numatytas aplinkybes. Poveikio priemones ir jų taikymo terminus iš dalies reglamentuoja specialieji įstatymai, pvz., VLK ir TLK žalą PSDF biudžetui išieško vykdydamos Lietuvos Respublikos sveikatos draudimo įstatymo 15 straipsnio 6 punktą, 30 straipsnio 1 dalies 12 punktą ir 33 straipsnio 1 dalies 9 punktą ir vadovaudamosi Lietuvos Respublikos civiliniu kodeksu. Lietuvos Respublikos sveikatos draudimo įstatymo 15 straipsnio 6 punkte numatyta, kad išieškomos PSDF biudžeto lėšos už neteisėtai suteiktas asmens sveikatos priežiūros paslaugas, už šias paslaugas neteisėtai pateiktas apmokėti sąskaitas, už neteisėtai išrašytus ir išduotus vaistus bei MPP – išieškoma žala yra PSDF biudžeto gaunamos pajamos. Taip pat Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekse reglamentuojama, už kokius administracinius nusižengimus administracinių nusižengimų teiseną pradeda, administracinių nusižengimų tyrimą atlieka ir administracinių nusižengimų protokolus surašo VLK ir TLK (56, 57, 58, 505 ir 507 straipsniai). Tačiau atlikus TLK apklausas buvo nustatyta, kad TLK ypač retai arba niekada netaiko už nustatytus pažeidimus įstaigoms ar įmonėms administracinės atsakomybės. Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekse yra nustatyti baudų režiai ir reglamentuotas administracinių nuobaudų bei administracinio poveikio priemonių skyrimas, tačiau nors administracinės nuobaudos skiriamos kraštutiniais atvejais, kai kitos galimybės jau išnaudotos, jos taikomos labai retai, o metinių ataskaitų vertinamuoju laikotarpiu administracinę atsakomybę taikė tik Vilniaus TLK.

Šiuo metu nuostatos, aptariančios ūkio subjektų atsakomybę, kai nustatomi teisės aktų, reglamentuojančių jų veiklą, pažeidimai ir yra pagrindas taikyti poveikio priemones, nesutelktos viename teisės akte. Specialiuosiuose įstatymuose reglamentuojami tik tam tikri principai ir taisyklės, tačiau jų nepakanka. Nepakankamai poveikio priemonių taikymas reglamentuojamas ir Lietuvos

Respublikos sveikatos draudimo įstatyme. Dėl nepakankamo poveikio priemonių taikymo reglamentavimo atsiranda rizika, kad TLK, nagrinėdamas pažeidimus ir taikydamos poveikio priemones už padarytus pažeidimus, negalės užtikrinti vienodo ir baigtinio poveikio priemonių taikymo ūkio subjektams proceso, šių poveikio priemonių taikymo teisėtumo. Būtina tobulinti poveikio priemonių taikymo teisinį reguliavimą – nustatyti pagrindinius ūkio subjektų atsakomybės įgyvendinimo principus, susijusius su tinkamos ir proporcingos priežiūros reglamentavimu, sudaryti prielaidas vienodai ir nuosekliai nagrinėti ūkio subjektų patikrinimo medžiagą, priimti su tuo susijusius sprendimus ir skirti poveikio priemones. Tikslinga nustatyti aiškias poveikio priemonių taikymo ūkio subjektams gaires, pvz., turi būti aiškiai nustatyta, ar ūkio subjektas pateikia paaiškinimus, į kokias aplinkybes atsižvelgiama nustatant baudos dydį, kai įstatymas nustato baudos rėžius, kaip apskaičiuojama bauda, kas vertintina kaip lengvinančios (sunkinančios) aplinkybės, nustatant ūkio subjekto atsakomybę, ir pan. Tokios gairės turėtų užtikrinti, kad skirtingų TLK darbuotojai, taikantys poveikio priemones, tokias pačias aplinkybes vertintų vienodai.

Įstaigų ir įmonių veiklos priežiūros analizė

Tvarkos aprašo 5 skyrius reglamentuoja įstaigų ir įmonių veiklos priežiūros analizę. Vertinimo metu nustatyta, kad TLK laikosi Tvarkos aprašo nustatytų terminų. Tvarkos aprašas reglamentuoja, kad TLK įgalioti asmenys nustatytais terminais elektroniniu paštu *proc.ataskaitos@vfk.lt* VLK teikia: kiekvieno mėnesio ekspertizės pažymų duomenų suvestinę ir nustatytų neatitiktųjų suvestinę; praėjusių metų įstaigų ir įmonių, sudariusių sutartis su VLK ar TLK, veiklos priežiūros ataskaitas; ne vėliau kaip einamųjų metų gruodžio 27 dieną interneto svetainėje paskelbia ateinančių metų kontrolės planus; ne vėliau kaip kiekvienų metų ketvirčio 10 dieną TLK paskelbia informaciją apie artimiausių metų ketvirtį planuojamas kontrolės procedūras ir duomenis apie praėjusį metų ketvirtį nustatytus sistemingsus ir (ar) kartotinius pažeidimus bei rekomendacijas, kaip jų išvengti. Tačiau atkreiptinas dėmesys, kad Vilniaus TLK skelbia tik metines kontrolės procedūrų ataskaitas ir ketvirčių nustatytų neatitiktųjų suvestines. Kauno TLK skelbia tik metines kontrolės procedūrų ataskaitas ir pusmečio kontrolės procedūrų rezultatus, tačiau neaišku, ar tai bendra informacija apie pusmečio kontrolės procedūrų rezultatus, ar tai informacija apie kartotinius ir sistemingsus pažeidimus. Klaipėdos TLK skelbia metines kontrolės procedūrų ataskaitas, 2020 m. ir 2021 m. I ir II pusmetį vykdytų kontrolės procedūrų rezultatus, kartu su šiais rezultatais pateikia ir rekomendacijas. Šiaulių TLK skelbia metines kontrolės procedūrų ataskaitas ir 2019 m., 2020 m. ir 2021 m. (metų ketvirčiais) kontrolės procedūrų rezultatus, bet nėra aišku, ar nurodomi bendrieji duomenys, ar sisteminių ir kartotinių pažeidimų duomenys (rekomendacijos nepateikiamos). Tik Panevėžio TLK skelbia visą išsamią informaciją, visiškai atitinkančią Tvarkos aprašo reglamentavimą.

Ateityje būtina užtikrinti, kad visos TLK interneto svetainėje skelbtų vienodą, Tvarkos aprašo reglamentavimą atitinkančią informaciją.

VLK atlieka ir ne vėliau kaip iki einamųjų metų kovo 1 dienos interneto svetainėje paskelbia apibendrintus duomenis apie praėjusiais kalendoriniais metais TLK atliktų kontrolės procedūrų rezultatus pagal jų stebėsenos ir kokybės vertinimo rodiklius bei pagal Tvarkos aprašo 17 punkte nurodytas kontrolės kryptis, taip pat apibendrintus duomenis apie praėjusių metų įstaigų ir įmonių veiklos priežiūrą.

Grižtamasis ryšys

VLK didelį dėmesį skiria grįžtamajam ryšiui. VLK direktoriaus 2020 m. kovo 6 d. įsakymu Nr. 1K-70 „Dėl Grižtamojo ryšio su ūkio subjektais, sudariusiais sutartį su Valstybine ligonių kasa prie Sveikatos apsaugos ministerijos ir (ar) teritorinėmis ligonių kasomis, užtikrinimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ buvo patvirtintas Grižtamojo ryšio su ūkio subjektais, sudariusiais sutartį su VLK ir TLK, užtikrinimo tvarkos aprašas, skelbiamas ir Teisės aktų registre, ir interneto svetainėje. Pagrindinis grįžtamojo ryšio su ūkio subjektais, sudariusiais sutartis su VLK ir (ar) TLK, užtikrinimo

tikslas – tobulinti VLK ir TLK veiklą, atsižvelgiant į tikrintų įstaigų ir įmonių patirtį bei siūlymus. VLK yra sukūrusi anoniminę elektroninę anketą, skirtą įstaigoms ir įmonėms apklausti apie jų priežiūrą vykdančių VLK ir (ar) TLK specialistų atliktą patikrinimą. Atsakymai į anketos klausimus apdorojami, apibendrinami ir naudojami vertinant įstaigų bei įmonių veiklos priežiūrą vykdančių VLK ir (ar) TLK specialistų darbą ir tobulinant jų veiklą. Anketoje pateikiami klausimai, leidžiantys įvertinti galimas korupcijos apraiškas. Anketos pateikiamos įstaigoms ir įmonėms tiek planinių, tiek neplaninių patikrinimų metu. VLK Paslaugų ekspertizės ir kontrolės skyrius iki einamųjų metų II ketvirčio įvertina ir apibendrina praėjusių kalendorinių metų grįžtamojo ryšio su įstaigomis ir įmonėmis užtikrinimo rezultatus ir paskelbia juos interneto svetainėje. Atliekant apklausas, dėmesys kreipiamas į šiuos aspektus: kaip ūkio subjektai vertina atskiras institucijos teikiamas paslaugas ir atliekamas funkcijas, susijusias su ūkio subjektų priežiūra; kokios institucijų teikiamos informacijos ūkio subjektams labiausiai trūksta; kokių institucijų veiklos pokyčių jie tikisi; ar susiduria su korupcijos apraiškomis (ar prašė atlygio) patikrinimo metu; kurie teisės aktų reikalavimai yra nepagrįsti, neproporcingi ir panašiai.

TLK vykdomos kontrolės kryptį ir apimtį nustatymo bei VLK ir TLK vykdomos ASPĮ, vaistinių ir kitų įstaigų bei įmonių, sudariusių sutartis su VLK ar TLK, veiklos priežiūros kontrolės sritis formaliai priskiriama prie veiklos sričių, kuriose yra didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė. Ši veikla reglamentuota įstatymuose ir jų įgyvendinamuosiuose teisės aktuose. VLK yra išsamiai reglamentavusi ASPĮ, vaistinių ir kitų įstaigų bei įmonių, sudariusių sutartis su VLK ar TLK, veiklos priežiūros tvarką, siekdama, kad ūkio subjektų veiklos kontrolė būtų pagrįsta prevencija, efektyvi ir paveiki. Teisės aktų reglamentavimas visiškai atitinka Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo ir Aprašo nuostatas. VLK vadovaujasi Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministerijos rengiamomis gairėmis, rekomendacijomis, įgyvendina Lietuvos Respublikos valstybės kontrolės, Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybos bei kitų institucijų rekomendacijas ir siūlymus. Tačiau siekiant tinkamai valdyti korupcijos rizikos veiksnius, būtina imtis papildomų priemonių, kurios padidintų atsparumą korupcijai ir padėtų tinkamai įgyvendinti ūkio subjektų kontrolės priežiūrą.

Išvados

Vertinimo metu nustatyti korupcijos pasireiškimo tikimybės rizikos veiksniai:

1. Individualūs rizikos veiksniai. Korupcijos apraiškos galimos dėl skirtingo teisės aktų suvokimo, interpretavimo ir taikymo priimanč sprendimus.

2. Išoriniai ir sisteminiai rizikos veiksniai. Nepakankamai aiškus teisės aktų reglamentavimas, leidžiantis skirtingoms TLK taikyti skirtingą praktiką vykdanč ūkio subjektų priežiūros kontrolę – tiek kalbant apie ūkio subjektų konsultavimą, tiek apie stebėseną bei poveikio priemonių taikymą. Teisinis reguliavimas sudaro prielaidas atsirasti nevienodoms sąlygoms subjektams, su kuriais susijęs teisės akto įgyvendinimas. Teisės aktuose yra koreguotinų nuostatų, leidžiančių dviprasmiškai aiškinti ir taikyti teisės aktą. Tvarkos aprašo nuostatomis įgyvendinti numatytos kontrolės procedūros yra būtinos, tačiau jų taikymo ir atlikimo tvarka yra tikslintina.

3. Vidiniai / organizaciniai rizikos veiksniai. Nepakankami žmogiškieji ir laiko ištekliai. Būtinai informacinių sistemų tobulinimas, leisiantis plėtoti stebėseną pagal didesnę skaičių pasirinktų stebėsenos rodiklių. Tikslinga nustatyti aiškias poveikio priemonių taikymo ūkio subjektams gaires. Tikslinga užtikrinti visų TLK vienodų ir geros kokybės konsultacijų teikimą. Visos konsultacijos turėtų būti skelbiamos interneto svetainėje vienoje vietoje, susistemintos pagal temas.

4. Darbo proceso rizikos veiksniai.

Būtina ateityje peržiūrėti TLK kontrolės skyrių nuostatus ir darbuotojų pareigybų aprašymus, siekiant, kad šių TLK padalinių nuostatuose ir darbuotojų pareigybų aprašymuose nustatyti uždaviniai ir funkcijos labiau atitiktų teisės aktais jiems pavedamas atlikti pareigas ir funkcijas. TLK užtikrinti tinkamą privačių interesų kontrolę. TLK turi užtikrinti tinkamą privačių interesų kontrolę.

5. Individualūs veiksniai. TLK darbuotojai skundžiasi dideliais darbo krūviais, VLK pavedamais atlikti patikrinimais pagal VLK nustatytus terminus, nederinant su TLK.

Siekiant mažinti korupcijos rizikos veiksnių įtaką VLK veiklos srityje – TLK vykdomos kontrolės kryptį ir apimties nustatymo ir VLK bei TLK vykdomos ASPI, vaistinių ir kitų įstaigų bei įmonių, sudariusių sutartis su VLK ar TLK, veiklos priežiūros kontrolės, siūloma:

1. Įgyvendinant VLK korupcijos prevencijos 2020–2022 metų programos įgyvendinimo priemonių plano 3.3 priemonę, ne vėliau kaip iki 2022 m. IV ketvirčio parengti Tvarkos aprašo pakeitimo projektą, atsižvelgiant į Išvadoje dėl VLK ir TLK veiklos sričių, kuriose yra korupcijos pasireiškimo tikimybė, 2021 metų analizės ir vertinimo rezultatų pateikiamas pastabas.

2. Užtikrinti 2021 m. vasario 22 d. STT antikorupcinio vertinimo išvadoje „Dėl Ortopedijos techninių priemonių kompensavimo Privalomojo sveikatos draudimo fondo biudžeto lėšomis tvarkos aprašo“ Nr. 4-01-1282 pateiktų pastabų įgyvendinimą. VLK informavo STT 2021 m. balandžio 19 d. raštu Nr. 4K-3332 „Dėl antikorupcinio vertinimo išvados“, kad ketina atsižvelgti į minėtoje antikorupcinio vertinimo išvadoje pateikiamas pastabas ir įsipareigojo pakeisti Tvarkos aprašą. Šiame apraše turėtų būti nustatyta, kad tais atvejais, kai po patikrinimo stabdomas sutarties vykdymas, ekspertizė turi būti atliekama ir ekspertizės pažyma surašoma ne vėliau kaip per 30 darbo dienų nuo patikrinimo pažymos gavimo ortopedijos įmonėje (*arba per 30 dienų nuo įsakymo dėl ekspertizės atlikimo*) dienos.

3. Nustatyti aiškia konsultavimo tvarką, aprašyti procesą, užtikrinantį, kad besikreipiantis asmuo gautų vienodą konsultaciją iš bet kurios TLK. Tuo tikslu turėtų būti parengtas Tvarkos aprašo pakeitimo projektas arba atitinkamos nuostatos įtrauktos į kitus vidaus teisės aktus, kuriais vadovaujamosi teikiant konsultacijas.

4. Būtina plėtoti stebėseną, diegiant ar tobulinant informacines sistemas, kurios suteiktų daugiau galimybių korupcijos prevencijai užtikrinti.

5. Būtina gerinti TLK darbuotojų, dirbančių kontrolės skyriuose, privačių interesų derinimo stebėseną ir kontrolę. Organizuoti nuolatinius mokymus (rengti rekomendacijas) darbuotojams viešųjų ir privačių interesų derinimo tema, siekiant išvengti galimų interesų konfliktų bei korupcijos apraiškų.

6. Parengti poveikio priemonių taikymo ūkio subjektams gaires, kurios užtikrintų, kad skirtingų TLK darbuotojai, taikantys poveikio priemones, tokias pačias aplinkybes vertintų vienodai.

7. Užtikrinti, kad visos TLK interneto svetainėje skelbtų vienodą, Tvarkos aprašo reglamentavimą atitinkančią informaciją.

8. Parengti VLK direktoriaus 20210 m. rugsėjo 10 d. įsakymo Nr. 1K-173 „Dėl pavyzdinių dokumentų tvirtinimo“ pakeitimo projektą: turėtų būti patvirtintas pavyzdinio Taikinimo komisijos darbo reglamento pakeitimas – aiškiai reglamentuojami Taikinimo komisijos uždaviniai ir funkcijos, teisės, pareigos ir atsakomybė, Taikinimo komisijos darbo organizavimo ir sprendimų priėmimo bei jų įforminimo tvarka. Nešališkumo nuostatos turėtų būti suderintos su Įstatymo nuostatomis.

9. Apsvarstyti galimybę pakeisti Lietuvos Respublikos sveikatos draudimo įstatymo 36 straipsnį, įtvirtinant nuostatą, kad į Taikinimo komisijos sudėtį turi būti įtraukiamas ir VLK atstovas. Tuomet atitinkamai koreguoti TLK nuostatus, juose numatant ir aiškia NVO atstovo delegavimo tvarką. Taip pat svarstyti galimybę tikslinti poveikio priemonių taikymo ūkio subjektams reglamentavimą.

Motyvuota išvada dėl TLK 2021 m. vykdytos medicininės reabilitacijos paslaugų teikimo kontrolės pagal Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2008 m. sausio 17 d. įsakymo Nr. V-50 „Dėl medicininės reabilitacijos ir sanatorinio (antirecidyvinių) gydymo organizavimo“ 2.2 papunkčio nuostatas analizės ir vertinimo rezultatų

1. Vilniaus TLK 2021 m. rugsėjo 30 d. raštu Nr. 3S-11548 „Dėl korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymo medicininės reabilitacijos paslaugų teikimo kontrolės srityje motyvuotą išvadą pateikimo“ pateikė motyvuotą išvadą.

Vilniaus TLK Korupcijos prevencijos ir kontrolės komisija, vadovaudamasi VLK direktoriaus 2021 m. liepos 2 d. įsakymu Nr. 1K-201 „Dėl korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymo“, nustatė korupcijos pasireiškimo tikimybę (toliau – KPT) pagal Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2008 m. sausio 17 d. įsakymo Nr. V-50 „Dėl medicininės reabilitacijos ir sanatorinio (antirecidivinio) gydymo organizavimo“ 2.2 papunkčio nuostatas Vilniaus TLK vykdomos medicininės reabilitacijos paslaugų teikimo kontrolės srityje. Analizuojamasis laikotarpis – 2020 m. sausio 1 d.–2021 m. birželio 30 d.

Vilniaus TLK medicininės reabilitacijos paslaugų teikimo kontrolės sritis buvo vertinama vadovaujantis KPI 6 straipsnio 4 dalyje numatytais kriterijais.

Vadovaujantis Valstybės ar savivaldybės įstaigų veiklos sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, nustatymo rekomendacijomis, patvirtintomis STT direktoriaus 2011 m. gegužės 13 d. įsakymu Nr. 2-170, buvo vertinama:

1. ar laikomasi įstatymų, kitų teisės aktų, turinčių įtakos įstaigos veiklai; ar priimti visi teisės aktai, būtini įstatymams ir įstatymo įgyvendinamiesiems teisės aktams įgyvendinti;
2. ar šiuose teisės aktuose nustatyta sprendimų priėmimo, veiksmų atlikimo tvarka yra skaidri;
3. ar yra nustatyti valstybės ar savivaldybės įstaigos vidaus kontrolės sistemos funkcionavimo pagrindai, ar veiksmingai funkcionuoja vidaus kontrolės sistema.

Nustatant KPT, buvo taikyti dokumentų analizės ir statistinės analizės metodai, atlikta teisės aktų analizė ir antikorporcinis vertinimas, darbuotojų, atsakingų už nagrinėjamą sritį, apklausa.

Įvertinus medicininės reabilitacijos paslaugų teikimo kontrolės atitiktį KPI 6 straipsnio 4 dalyje nurodytiems kriterijams, buvo nustatyta, kad šioje srityje nėra padaryta korupcinio pobūdžio nusikalstamos veikos; valstybės tarnautojų funkcijos, uždaviniai, darbo ir sprendimų priėmimo tvarka yra reglamentuoti; nėra naudojama valstybės ar tarnybos paslaptį sudaranti informacija. Nagrinėta veiklos sritis yra susijusi su leidimų, nuolaidų, lengvatų ir kitokių papildomų teisių suteikimu ar apribojimu. Šioje srityje daugiausia priimami sprendimai, kuriems nereikia kitos valstybės ar savivaldybės įstaigos patvirtinimo. Anksčiau nebuvo atlikta šios srities korupcijos rizikos analizė. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, ir vadovaujantis KPI 6 straipsnio 4 dalimi bei Valstybės ar savivaldybės įstaigų veiklos sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, nustatymo rekomendacijomis, buvo nustatyta, kad šioje įstaigos veiklos srityje formaliai yra didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė.

Rizikos veiksniai:

1. Reabilitacijos paslaugų informacinėje sistemoje nėra įdiegtas automatinis ASPĮ numatytų asignavimų, skirtų medicininės reabilitacijos siuntimams, likučio skaičiavimas.
2. VLK teisės aktuose neregamentuojama, kokia tvarka turi būti nagrinėjami išimtiniai medicininės reabilitacijos ir sanatorinio (antirecidivinio) gydymo atvejai.
3. Nepakeistas VLK direktoriaus 2012 m. rugsėjo 27 d. įsakymu patvirtintas Medicininės reabilitacijos ir sanatorinio (antirecidivinio) gydymo paslaugų išlaidų kompensavimo PSDF biudžeto lėšomis ir šių paslaugų apskaitos tvarkos aprašas. Šis aprašas turėtų būti pakeistas vadovaujantis Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2009 m. gruodžio 18 d. įsakymu Nr. V-1051 patvirtinto TLK ir ASPĮ sutarčių sudarymo tvarkos aprašo nuostatomis.
4. Neregamentuotos medicininės reabilitacijos ir sanatorinio (antirecidivinio) gydymo komisijos, nagrinėjančios išimtinus atvejus, narių teisės ir pareigos, komisijos sudarymo, sudėties atnaujinimo tvarka, neapibrėžta komisijos narių individuali atsakomybė už priimtus sprendimus.
5. Neregamentuotos žalos PSDF biudžetui atlyginimo dalimis sąlygos.
6. Nėra reglamentuota patikrinimo pažymos išvadų priėmimo tvarka, ekspertų teisės ir pareigos, ekspertizės išvadų priėmimo tvarka.

7. Nėra reglamentuoti kriterijai, kuriais vadovaujantis įstaigoms ir įmonėms turėtų būti taikomos vienokios ar kitokios poveikio priemonės, nenustatyta jų vykdymo kontrolė.

2. Kauno TLK 2021 m. rugsėjo 30 d. raštu Nr. 3-1947 „Dėl motyvuotos išvados dėl korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymo Kauno teritorinėje ligonių kasoje 2021 m.“ pateiktą motyvuotą išvadą.

Vadovaudamasi VLK 2021 m. liepos 2 d. raštu Nr. 1K-201 „Dėl korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymo“, Kauno TLK Korupcijos prevencijos koordinavimo ir kontrolės komisija, sudaryta Kauno TLK direktoriaus 2017 m. kovo 29 d. įsakymu Nr. K-160, 2021 m. III ketvirtį įvertino parengtą išsamų įstaigos veiklos bendrųjų ir specialiųjų sričių sąrašą bei korupcijos rizikos veiksnių priskyrimą veiklos sritims pagal KPI 6 straipsnio 3 dalyje nustatytus kriterijus ir nustatė KPT medicininės reabilitacijos paslaugų teikimo kontrolės srityje.

KPT medicininės reabilitacijos paslaugų teikimo kontrolės srityje buvo nustatyta įvertinus teisės aktus, susijusius su medicininės reabilitacijos paslaugų teikimo kontrole, bei Kauno TLK vykdomą ūkio subjektų kontrolės priežiūrą.

Nustatant KPT buvo taikomi šie metodai: darbuotojų apklausa, informacijos rinkimas, užduodant specialiuosius ir bendruosius klausimus Kauno TLK Gyventojų aptarnavimo skyriaus, Kontrolės skyriaus, Statistikos ir analizės skyriaus darbuotojams, taip pat buvo atlikta teisės aktų analizė.

Analizuojamasis laikotarpis – 2020 m. ir 2021 m. I pusmetis.

Vadovaujantis Valstybės ar savivaldybės įstaigų veiklos sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, nustatymo klausimynu, patvirtintu STT direktoriaus 2011 m. gegužės 13 d. įsakymu Nr. 2-170, buvo nustatyta, kad Kauno TLK vykdomos medicininės reabilitacijos paslaugų teikimo kontrolės sritis priskirtina sritims, kuriose formaliai yra didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė (pagal keturis iš septynių vertinimo kriterijų, nurodytų KPI: pagrindinės funkcijos yra kontrolės ar priežiūros vykdymas; atskirų darbuotojų funkcijos, uždaviniai, darbo ir sprendimų priėmimo tvarka bei atsakomybė nėra išsamiai reglamentuoti; veikla yra susijusi su leidimų, nuolaidų, lengvatų ir kitokių papildomų teisių suteikimu ar apribojimu; daugiausia priimami sprendimai, kuriems nereikia kitos valstybės ar savivaldybės įstaigos patvirtinimo).

Rizikos veiksniai:

Techniniai ir organizaciniai veiksniai.

1. Pagal Medicininės reabilitacijos ir sanatorinio (antirecidyvinio) gydymo paslaugų išlaidų kompensavimo PSDF biudžeto lėšomis tvarkos aprašo, patvirtinto VLK direktoriaus įsakymu Nr. 1K-217, 8 punktą Gyventojų aptarnavimo skyriaus atsakingasis asmuo, gavęs per Reabilitacijos paslaugų informacinę sistemą formą Nr. 070a-LK, per 1 darbo dieną turi įvertinti, ar formą pateikęs asmuo yra apdraustas privalomuoju sveikatos draudimu, ar formos duomenys atitinka teisės aktų nustatytus reikalavimus, ar pacientą siunčiančioji ASPI neviršijo sutartyje su TLK numatytų lėšų, skirtų medicininės reabilitacijos paslaugų išlaidoms kompensuoti.

2. Siekdami įgyvendinti teisės aktų nuostatas, atsakingieji asmenys susiduria su šiomis problemomis:

2.1. papildomo draudimo mėnesio taikymo problema. Jei asmuo iki einamojo mėnesio paskutinės dienos nesumoka privalomojo sveikatos draudimo įmokos ar kitaip neįgyja apdraustojo statuso, jo draudimo periodas nutrūksta ir papildomas mėnesis tampa nedraudiminiu periodu. Pažymėtina, kad ne tik medicininės reabilitacijos paslaugų teikimo atveju, bei ir kitais atvejais tiek įstaigos atstovams tikrinant asmens draustumą, tiek pačiam pacientui siekiant patikrinti savo draudimo statusą, informacinės sistemos nesugeneruoja požymio, kad pacientui yra taikoma papildomo mėnesio garantija, taip pat nepranešama, kad iki papildomo mėnesio paskutinės dienos nesumokėjęs privalomojo sveikatos draudimo įmokų ar kitaip neįgijęs apdraustojo statuso, tą mėnesį suteiktos paslaugos bus laikomos gautomis neteisėtai;

2.2. apribota galimybė informacinėje sistemoje „Sveidra“ matyti prie kitų TLK veiklos zonų ASPĮ prisirašiusių asmenų užpildytas formas Nr. 025/a-LK, Nr. 066/a-LK ir Nr. 070/a-LK. Tai trukdo Gyventojų aptarnavimo skyriaus darbuotojams priimti tinkamus sprendimus išduodant formą Nr. 2011T ar formą Nr. 2011N, o Kontrolės skyriaus darbuotojams – atsakyti į ASPĮ prašymus dėl reabilitacijos, kaip numatyta Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro įsakyme Nr. V-50 ir VLK direktoriaus įsakyme Nr. 1K-217. Tiek Gyventojų aptarnavimo skyriaus, tiek Kontrolės skyriaus darbuotojai, priimdami sprendimus, turi įsitikinti, ar duomenys, nurodyti formoje Nr. 070/a-LK, sutampa su duomenimis, nurodytais formoje Nr. 025/a-LK ir formoje Nr. 066/a-LK, ar pacientui per metus nebuvo skirta reabilitacija dėl tos pačios ligos;

2.3. neišspręsta rankinio PSDF biudžeto lėšų, skirtų medicininės reabilitacijos paslaugoms apmokėti, apskaičiavimo problema. Reabilitacijos paslaugų informacinėje sistemoje nėra automatiškai nurodomas siunčiančiosios ASPĮ nepanaudotų lėšų likutis. Duomenis Gyventojų aptarnavimo skyriui ir Kontrolės skyriui pateikia Statistikos ir analizės skyriaus darbuotojai pirmąją mėnesio savaitę, suskaičiavę praėjusį mėnesį panaudotas lėšas. Pažymėtina, kad klaidų tikimybė išlieka didelė, nes kol vienas Gyventojų aptarnavimo skyriaus specialistas tvirtina ASPĮ pateiktą pažymą, įrašydamas vėliausius duomenis apie tos ASPĮ lėšas, kiti specialistai tuo pačiu metu gali patvirtinti dar ne vieną pažymą ir viršyti skirtas lėšas, nes duomenys nėra atnaujinami realiu laiku.

Dėl teisinio reglamentavimo:

1. Kauno TLK teisės aktai nėra reguliariai peržiūrimi ir atnaujinami. VLK direktoriaus įsakymas Nr. 1K-217 buvo peržiūrėtas tik 2015 metais. Minėtame įsakyme yra likusios nuostatos, kad už medicininės reabilitacijos ar sanatorinio (antirecidyvinio) gydymo paslaugas moka ta TLK, kurios veiklos zonoje formos Nr. 066-a/LK ar formos Nr. 025/a-LK pildymo pradžios metu buvo pacientą aptarnaujanti pirminės ambulatorinės asmens sveikatos priežiūros įstaiga (toliau – PAASPI), o jei pacientas nėra prisirašęs prie PAASPI – moka ta TLK, kurios veiklos zonoje yra medicininės reabilitacijos ar sanatorinio gydymo paslaugas teikusi ASPĮ (19–20 p.). Nurodytas procesas neatitinka realios situacijos ir kitų teisės aktų nuostatų. Atkreiptinas dėmesys į tai, kad nuo 2021 m. yra pasikeitusi sutarčių su ASPĮ sudarymo tvarka, tad, vadovaujantis Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2009 m. gruodžio 18 d. įsakymu Nr. V-1051 „Dėl Teritorinių ligonių kasų ir asmens sveikatos priežiūros įstaigų sutarčių sudarymo tvarkos aprašo patvirtinimo“, ASPĮ prašymus teikia (išskyrus įstaigas, teikiančias pirminės ambulatorinės asmens sveikatos priežiūros paslaugas) ir sutartį sudaro su ta TLK, kurios veiklos zonoje yra įstaigos buveinė. Paslaugų apmokėjimo tvarka taip pat yra pasikeitusi.

2. VLK direktoriaus 2012 m. rugsėjo 27 d. įsakyme Nr. 1K-217 nėra išsamiai reglamentuotas prašymų nagrinėjimo išimties tvarka procesas ir nurodyti atsakingųjų asmenų sprendimų priėmimo terminai. Minėto įsakymo 9.3 papunktyje numatyta, kad tokiu atveju, jei siunčiančioji ASPĮ viršija sutartyje su TLK numatytas lėšas, skirtas medicininės reabilitacijos ir sanatorinio (antirecidyvinio) gydymo paslaugų išlaidoms kompensuoti, ASPĮ raštu gali suderinti su TLK klausimą dėl paslaugų išlaidų apmokėjimo išimties tvarka (būtina gauti raštišką TLK pritarimą) ir pakartotinai pateikti formą Nr. 070/a-LK. Korupcijos pasireiškimo tikimybės vertinimą atliekanti komisija buvo informuota, kad tokiu atveju lėšos yra skiriamos iš nepaskirstyto PSDF rezervo. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2013 m. spalio 31 d. įsakymo Nr. V-1019 „Dėl Asmens sveikatos priežiūros įstaigoms iš Privalomojo sveikatos draudimo fondo biudžeto skiriamų metinių lėšų medicininės reabilitacijos ir sanatorinio (antirecidyvinio) gydymo paslaugų išlaidoms kompensuoti planavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ (t. y. įsakymo, kuris reglamentuoja minėtų paslaugų išlaidų planavimą) 6.1.3 papunktyje numatyta, kad rezervo lėšos gali būti naudojamos, jei medicininę reabilitaciją skiria TLK direktoriaus įsakymu sudaryta komisija išimtiniais atvejais. Teisės aktas nenumato reikalavimų šios komisijos sudėčiai, nėra numatyta, ar sudaroma nuolatinė komisija, nėra įtrauktos nuostatos dėl komisijos narių rotacijos, kadencijų ir pan. Kyla klausimas, kodėl komisijos sudarymas dėl PSDF rezervo lėšų panaudojimo numatytas tik 6.1.3 papunktyje nurodytais atvejais, tačiau tokia prievolė nėra numatyta 6.1.1 papunktyje minimu atveju (jei medicininė reabilitacija skiriama po sąnarių endoprotezavimo operacijų didesniai pacientų skaičiui nei praėjusiu ataskaitiniu laikotarpiu), 6.1.2

papunktyje minimu atveju (jei medicininė reabilitacija skiriama dėl retų ligų ar sunkių ligų bei traumų), 6.1.4 papunktyje minimu atveju (jei medicininės reabilitacijos paslaugos turi būti teikiamos pagal prirašytiems prie naujos PAASPI gyventojams išduodamus siuntimus).

3. VLK direktoriaus 2020 m. gruodžio 22 d. įsakyme Nr. 1K-381 „Dėl 2021 metų prioritetinių teritorinių ligonių kasų vykdomos kontrolės kryptių ir stebėsenos rodiklių sąrašo patvirtinimo“ ir VLK direktoriaus 2019 m. gruodžio 3 d. įsakyme Nr. 1K-270 „Dėl 2020 metų prioritetinių teritorinių ligonių kasų vykdomos kontrolės kryptių ir stebėsenos rodiklių sąrašo patvirtinimo“ nurodoma, kad TLK direktoriams pavedama vadovautis prioritetinių kontrolės kryptių sąrašu vykdant ASPI, vaistinių ir kitų įstaigų bei įmonių, sudariusių sutartis su VLK ar TLK, veiklos priežiūrą. Tačiau VLK direktoriaus įsakymuose nedetalizuojama kontrolės procedūrų imtis, pvz., kurio laikotarpio turi būti atliekamos kontrolės procedūros (vertinami metų, pusmečio, ketvirčio, mėnesio duomenys ar pan.), taip pat neapibrėžiamas vertinamų subjektų skaičius (proc. pagal nustatytus atvejus ar pan.). Kadangi nėra detalai reglamentuota kontrolės procedūrų imtis, viena TLK gali į metinį patikrinimų planą įtraukti vieną ūkio subjektą, kita – vertinti visus ūkio subjektus pagal tam tikrą kontrolės kryptį, taip pat gali skirtis tikrinamieji periodai ir pan.

4. Tvarkos apraše nėra numatytos kontrolės procedūrų stabdymo, nutraukimo, atnaujinimo procedūros, o tai gali lemti skirtingą TLK aplinkybių vertinimą (pvz., kaip turi elgtis TLK, jei patikrinimo metu paaiškėja, kad galimas dokumentų klastojimo atvejis ir dokumentai vertinimui atlikti buvo perduoti ikiteisminio tyrimo institucijai: ar TLK turėtų tęsti procedūras, ar stabdyti procesą, kol bus gauta informacija iš policijos komisariato ir pan.). Taip pat nėra numatytas galimas maksimalus žalos PSDF biudžetui atlyginimo dalimis laikotarpis, minimalios įmokų sumos dydis ir pan.

Dėl prašymų nagrinėjimo

Kauno TLK nėra sudaryta komisija prašymams dėl medicininės reabilitacijos išlaidų apmokėjimo išimties tvarka nagrinėti. Kontrolės skyriaus vedėjas informavo, kad praktikoje prašymai dėl medicininės reabilitacijos išlaidų apmokėjimo išimties tvarka, kaip ir prašymai dėl medicininės reabilitacijos ir sanatorinio (antirecidivinio) gydymo pratęsimo, yra registruojami Dokumentų valdymo sistemoje ir priskiriami Kontrolės skyriaus vedėjui (Kauno TLK direktoriaus 2019 m. spalio 16 d. įsakymas Nr. 1-168; Kauno TLK direktoriaus 2021 m. balandžio 23 d. įsakymas Nr. 1-49). Kontrolės skyriaus vedėjas priskiria gautus prašymus atsakingajam Kontrolės skyriaus vyriausiajam specialistui. Siekiant išvengti vienašališko sprendimo, kiekvienas parengtas atsakymas derinamas su Kontrolės skyriaus patarėju (naudojamas keturių akių principas). Parengtus atsakymus pasirašo Kontrolės skyriaus vedėjas. Teisės aktai nenumato, per kokį laikotarpį turi būti priimtas sprendimas. Kauno TLK praktikoje prašymui išnagrinėti ir sprendimui priimti numatomas 3 darbo dienų terminas. Gyventojų aptarnavimo skyriaus darbuotojas, teikdamas formą Nr. 2011T per Reabilitacijos paslaugų informacinę sistemą, Dokumentų valdymo sistemoje patikrina Kontrolės skyriaus sprendimo išvadą dėl teisės gauti medicininės reabilitacijos paslaugą išimties tvarka (pvz., pasibaigus sutartyje numatytoms lėšoms).

3. Klaipėdos TLK 2021 m. rugsėjo 30 d. raštu Nr. AI-5206 „Dėl motyvuotos išvados dėl korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymo, atlikto medicininės reabilitacijos paslaugų teikimo kontrolės srityje, pateikimo“ pateikė motyvuotą išvadą.

Vadovaudamasi KPI 6 straipsnio 4 dalimi, Korupcijos rizikos analizės atlikimo tvarkos aprašu, patvirtintu Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. spalio 8 d. nutarimu Nr. 1601, Valstybės ar savivaldybės įstaigų veiklos sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, nustatymo rekomendacijomis, patvirtintomis Specialiųjų tyrimų tarnybos direktoriaus 2011 m. gegužės 13 d. įsakymu Nr. 2-170, ir vykdydama VLK direktoriaus 2021 m. liepos 2 d. įsakymą Nr. 1K-201 „Dėl korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymo“, Klaipėdos TLK sudaryta Korupcijos prevencijos koordinavimo ir kontrolės komisija 2021 m. III ketvirtį pagal Lietuvos Respublikos

sveikatos apsaugos ministro 2008 m. sausio 17 d. įsakymo Nr. V-50 „Dėl medicininės reabilitacijos ir sanatorinio (antirecidyvinio) gydymo organizavimo“ 2.2 papunkčio nuostatas nustatė KPT Klaipėdos TLK vykdomos medicininės reabilitacijos paslaugų teikimo kontrolės srityje.

Nagrinėjamai Klaipėdos TLK veiklos sričiai buvo taikomi trys vertinimo kriterijai, nurodyti KPI (pagrindinės funkcijos yra kontrolės ar priežiūros vykdymas; veikla yra susijusi su leidimų, nuolaidų, lengvatų ir kitokių papildomų teisių suteikimu ar apribojimu; daugiausia priimami sprendimai, kuriems nereikia kitos valstybės ar savivaldybės įstaigos patvirtinimo). Pagal minėtus kriterijus ši sritis formaliai priskirtina prie veiklos sričių, kurioje yra didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė. Nustatant KPT medicininės reabilitacijos paslaugų teikimo kontrolės srityje, buvo siekiama įvertinti:

1. medicininės reabilitacijos paslaugų teikimo kontrolę reglamentuojančius teisės aktus;
2. medicininės reabilitacijos paslaugų teikimo kontrolę;
3. medicininės reabilitacijos paslaugų išlaidų kompensavimo PSDF biudžeto lėšomis užtikrinimo aspektus (pažymų tvirtinimas, prašymų, teikiamų išimties tvarka, nagrinėjimas);
4. PSDF biudžeto lėšų, skirtų medicininės reabilitacijos paslaugų teikimui užtikrinti, panaudojimą;

Analizuojamasis laikotarpis – 2020 m. sausio 1 d.–2021 m. birželio 30 d.

ASPI prašymus dėl medicininės reabilitacijos paslaugų teikimo išimties tvarka nagrinėja Klaipėdos TLK direktoriaus įsakymu sudaryta komisija (Klaipėdos TLK direktoriaus 2019 m. lapkričio 8 d. įsakymo Nr. V-216 „Dėl Asmens sveikatos priežiūros įstaigų prašymų dėl medicininės reabilitacijos paslaugų nagrinėjimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ nustatyta tvarka). Buvo nustatyta, kad šiuo įsakymu patvirtintame ASPI prašymų dėl medicininės reabilitacijos paslaugų nagrinėjimo tvarkos apraše neregamentuojama komisijos, nagrinėjančios ASPI prašymus dėl medicininės reabilitacijos paslaugų teikimo išimties tvarka, sudėtis, jos sudarymo, keitimo principai ir tvarka.

Tvarkos aprašo 17 punkte nustatyta 16 VLK ir TLK vykdomos įstaigų ir įmonių veiklos priežiūros kontrolės kryptių. Minėtas aprašas nustato, kad, atrinkdamos įstaigas ir įmones, kuriose numatoma atlikti planines kontrolės procedūras, TLK vadovaujasi šiais kriterijais: ar ankstesnių kontrolės procedūrų metu įstaigoje ar įmonėje buvo nustatyti sistemingi ir (ar) kartotiniai pažeidimai (19.1 papunktis); ar ankstesnių kontrolės procedūrų metu įstaigoje ar įmonėje buvo nustatyta didžiausia žala PSDF biudžetui TLK mastu (19.2 papunktis); ar iš esmės pasikeičia įstaigos ar įmonės veiklos intensyvumas (19.3 papunktis); ar pakartotinai gaunami pagrįsti pacientų skundai, kompetentingų institucijų informacija apie nustatytus pažeidimus (19.4 papunktis).

Analizuojamuoju laikotarpiu Klaipėdos TLK nebuvo atliktos kontrolės procedūros dėl medicininės reabilitacijos paslaugų teikimo ir apmokėjimo pagal Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2008 m. sausio 17 d. įsakymo Nr. V-50 „Dėl medicininės reabilitacijos ir sanatorinio (antirecidyvinio) gydymo organizavimo“ 2.2 papunkčio nuostatas. Paskutinį kartą dėl nagrinėjamų paslaugų teikimo Klaipėdos TLK vykdė vieną neplaninį patikrinimą 2018 m.: keturiuose ASPI buvo įvertintas siuntimų išdavimo pagrįstumas. Planinis nagrinėjamų paslaugų patikrinimas buvo atliktas 2017 m. vienoje ASPI. Pastebima netinkama praktika planuojant kontrolės procedūras pagal kriterijus, nustatytus ASPI, vaistinių ir kitų įstaigų bei įmonių, sudariusių sutartis su VLK ar TLK, veiklos priežiūros tvarkos apraše, nes dėl tam tikrų asmens sveikatos priežiūros paslaugų teikimo ir apmokėjimo teisėtumo bei pagrįstumo patikrinimai nebuvo atliekami kelis metus iš eilės.

Nors medicininės reabilitacijos paslaugų teikimo kontrolės sritis pagal tris iš septynių vertinimo kriterijų, reglamentuotų KPI, ir priskirtina prie sričių, kuriose yra didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, tai nereiškia, kad ši rizika yra reali ar nevaldoma.

Medicininės reabilitacijos paslaugų teikimo kontrolės sritis yra pakankamai reglamentuota VLK ir TLK teisės aktuose (jie nuolat peržiūrimi ir prireikus tikslinami). VLK ir TLK teisės aktuose yra nustatyti medicininės reabilitacijos paslaugų teikimo kontrolę organizuojantys / vykdytys / sprendimus priimančios / priimtų sprendimų priežiūrą vykdytys subjektai / atsakingieji asmenys. Kaip tik dėl to nėra prielaidų korupcijai ir piktnaudžiavimams kontrolės srityje atsirasti. Klaipėdos

TLK vykdomos medicininės reabilitacijos paslaugų teikimo kontrolės srityje nėra nustatyta korupcinio pobūdžio nusikaltimų ar kitų teisės aktų pažeidimų, negauta skundų dėl priimtų sprendimų.

Pažymėtina, kad Reabilitacijos paslaugų informacinės sistemos administravimas prevenciškai užtikrina galimų klaidų, teisės aktų reikalavimų pažeidimų ir prielaidų korupcijai pasireikšti mažinimą ir (ar) pašalinimą, taip pat užtikrina galimų ir padarytų pažeidimų atsekamumą – visa tai mažina KPT nagrinėjamoje srityje.

Rizikos veiksniai:

1. Būtina keisti ASPĮ prašymų dėl medicininės reabilitacijos paslaugų nagrinėjimo tvarkos aprašą ir Klaipėdos TLK direktoriaus 2019 m. lapkričio 8 d. įsakymą Nr. V-216. Juose turi būti reglamentuota ne tik komisijos, nagrinėjančios prašymus išimties tvarka, sudėtis, jos keitimo principai ir tvarka, bet ir atsakymų ASPĮ rengimo ir pateikimo pareiškėjui procedūros bei terminai.

2. ASPĮ, vaistinių ir kitų įstaigų bei įmonių, sudariusių sutartis su VLK ar TLK, veiklos priežiūros tvarkos apraše nereglamentuojami kriterijai, kuriais turėtų vadovautis TLK, atrinkdamos įstaigas ir įmones, kuriose ketinama atlikti planines kontrolės procedūras, nenumatytas terminas, per kurį turėtų būti patikrintos ASPĮ, sudariusios sutartis su TLK, nenurodytas paslaugų teikimo ir apmokėjimo pagrindumas pagal ASPĮ, vaistinių ir kitų įstaigų bei įmonių, sudariusių sutartis su VLK ar TLK, veiklos priežiūros tvarkos apraše nurodytas kontrolės kryptis.

3. Nesudarytos sąlygos Reabilitacijos paslaugų informacinės sistemos duomenis susieti su ASPĮ turimais duomenimis apie lėšų medicininės reabilitacijos paslaugoms apmokėti likučius. ASPĮ teikiamų pažymų atitiktis ir pagrindumas Reabilitacijos paslaugų informacinėje sistemoje vertinami sistemaiškai pagal atitinkamus rodiklius. Ši informacinė sistema automatiškai siunčia pranešimus apie neatitiktį teisės aktų reikalavimams. Siekiant skaidrumo, tikslumo, efektyvumo, būtų tikslinga į Reabilitacijos paslaugų informacinę sistemą įvesti duomenis apie ASPĮ lėšų likučius, skirtus medicininės reabilitacijos paslaugoms apmokėti.

4. Teisės aktai nereglamentuoja medicininės reabilitacijos paslaugų teikimo ir apmokėjimo iš PSDF biudžeto lėšų, kai ASPĮ lėšos, skirtos šioms paslaugoms kompensuoti, jau yra išnaudotos.

4. Šiaulių TLK 2021 m. rugsėjo 30 d. raštu Nr. S-3192 „Dėl korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymo“ pateikė motyvuotą išvadą.

KPT nustatė darbo grupę, kurios sudėtis buvo patvirtinta Šiaulių TLK direktoriaus 2021 m. liepos 22 d. įsakymu Nr. VE-309 „Dėl korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymo“. Buvo analizuojami patikrinimų, atliktų nuo 2020 m. sausio 1 d. iki 2021 m. liepos 1 d., duomenys. Vadovaujantis KPI 6 straipsnio 4 dalyje numatytais kriterijais ir atlikus pasirinktos srities vertinimą, nustatyta, kad šioje srityje KPT yra, nes pagal surinktus duomenis buvo nustatyta šios srities atitiktis 2 kriterijui (pagrindinės funkcijos yra kontrolės ar priežiūros vykdymas), 3 kriterijui (atskirų valstybės tarnautojų funkcijos, uždaviniai, darbo ir sprendimų priėmimo tvarka bei atsakomybė nėra išsamiai reglamentuoti), 4 kriterijui (veikla yra susijusi su leidimų, nuolaidų, lengvatų ir kitokių papildomų teisių suteikimu ar apribojimu) ir 5 kriterijui (daugiausia priimami sprendimai, kuriems nereikia kitos valstybės ar savivaldybės įstaigos patvirtinimo).

Teisės aktuose nustatyta, kad ASPĮ, išdavusi siuntimą gauti stacionarinės ar ambulatorinės reabilitacijos paslaugas, pildo medicinos dokumentų (forma Nr. 027/a) išrašą ir teikia informaciją apie atitinkamo profilio paslaugas teikiančias įstaigas (padalinius); kartu ASPĮ pildo pažymą (forma Nr. 070/a-LK) medicininės reabilitacijos paslaugai gauti (ši forma patvirtinta Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2012 m. rugsėjo 20 d. įsakymu Nr. V-878); forma Nr. 070/a-LK elektroniniu būdu pateikiama TLK. Gavusi pažymą medicininės reabilitacijos paslaugai gauti (forma Nr. 070/a-LK), TLK šią pažymą parengusiai ASPĮ pateikia pranešimą apie sutikimą kompensuoti medicininės reabilitacijos išlaidas (forma Nr. 2011T) arba pranešimą apie atsisakymą kompensuoti šias išlaidas (forma Nr. 2011N).

Vadovaujantis Medicininės apskaitos formos Nr. 070/a-LK „Pažyma medicininės reabilitacijos paslaugai gauti“ pildymo taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2012 m. rugsėjo 20 d. įsakymu Nr. V-878, 33 ir 34 punktais, elektroniniu būdu užpildyta forma Nr. 070/a-LK, teikiama per informacinės sistemos „Sveidra“ posistemio „Paslaugos“ skiltį „Reabilitacijos siuntimų apdorojimas“ tai TLK, kurios veiklos zonoje yra pacientą aptarnaujanti PAASPI (prie kurios pacientas yra prisirašęs); jei pacientas nėra prisirašęs prie jokios PAASPI, forma Nr. 070/a-LK teikiama tai TLK, kurios veiklos zonoje yra šią formą teikianti ASPI; forma Nr. 070/a-LK saugoma elektroniniu būdu 5 metus nuo jos užpildymo dienos.

TLK veiksmai yra apibrėžti Medicininės reabilitacijos ir sanatorinio (antirecidyvinio) gydymo paslaugų išlaidų kompensavimo PSDF biudžeto lėšomis patvirtinimo tvarkos apraše (toliau – Reabilitacijos išlaidų kompensavimo aprašas) ir Medicininės apskaitos formos Nr. 2011T „Pranešimas apie sutikimą kompensuoti medicininės reabilitacijos ar sanatorinio (antirecidyvinio) gydymo išlaidas Privalomojo sveikatos draudimo fondo biudžeto lėšomis“ ir medicininės apskaitos formos Nr. 2011N „Pranešimas apie atsisakymą kompensuoti medicininės reabilitacijos ar sanatorinio (antirecidyvinio) gydymo išlaidas Privalomojo sveikatos draudimo fondo biudžeto lėšomis“ pildymo taisyklių, patvirtintų VLK direktoriaus 2012 m. rugsėjo 27 d. įsakymu Nr. 1K-217, 1.1 ir 1.3 papunkčiuose.

Pagal Reabilitacijos išlaidų kompensavimo aprašo 8 punkto nuostatas TLK atsakingasis darbuotojas, per reabilitacijos paslaugų informacinę sistemą gavęs užpildytą formą Nr. 070/a-LK, per 1 darbo dieną patikrina: ar pacientas, kuriam skiriama medicininė reabilitacija ar sanatorinis (antirecidyvinis) gydymas, yra apdraustas privalomuoju sveikatos draudimu – šios formos duomenys tikrinami pagal Lietuvos Respublikos draudžiamųjų privalomuoju sveikatos draudimu registro duomenis (8.1 papunktis); ar formos duomenys atitinka teisės aktų nustatytus reikalavimus, suteikiančius pacientui teisę į medicininės reabilitacijos ir sanatorinio (antirecidyvinio) gydymo paslaugų išlaidų kompensavimą iš PSDF biudžeto (8.2 papunktis); ar pacientą siunčiančioji ASPI neviršijo ASPI ir TLK sutartyje numatytų lėšų, skirtų medicininės reabilitacijos ar sanatorinio (antirecidyvinio) gydymo paslaugų išlaidoms kompensuoti (8.3 papunktis).

Pagal Reabilitacijos išlaidų kompensavimo aprašo 9 punkto nuostatas TLK atsakingasis darbuotojas, nustatęs, kad pacientas yra apdraustas privalomuoju sveikatos draudimu ir formos Nr. 070/a-LK duomenys atitinka teisės aktų nustatytus reikalavimus, suteikiančius pacientui teisę į medicininės reabilitacijos ir sanatorinio (antirecidyvinio) gydymo paslaugų išlaidų kompensavimą iš PSDF biudžeto, ir išsiaiškinęs, kad siunčiančioji ASPI neviršijo ASPI ir TLK sutartyje numatytų lėšų medicininės reabilitacijos ir sanatorinio (antirecidyvinio) gydymo paslaugų išlaidoms kompensuoti, per 1 darbo dieną nuo formos Nr. 070/a-LK gavimo dienos ją užpildžiusiai ASPI pateikia (per Reabilitacijos paslaugų informacinę sistemą) formą Nr. 2011T (9.1 papunktis); TLK atsakingasis darbuotojas, nustatęs, kad pacientas nėra apdraustas privalomuoju sveikatos draudimu ir (ar) formos duomenys neatitinka teisės aktų nustatytų reikalavimų, suteikiančių pacientui teisę į medicininės reabilitacijos ir sanatorinio (antirecidyvinio) gydymo paslaugų išlaidų kompensavimą iš PSDF biudžeto, per 1 darbo dieną nuo formos Nr. 070/a-LK gavimo dienos ją užpildžiusiai ASPI pateikia (per Reabilitacijos paslaugų informacinę sistemą) formą Nr. 2011N (9.2 papunktis); TLK atsakingasis darbuotojas, nustatęs, kad ASPI viršijo ASPI ir TLK sutartyje numatytas lėšas, skirtas medicininės reabilitacijos ar sanatorinio (antirecidyvinio) gydymo paslaugų išlaidoms kompensuoti, per 1 darbo dieną nuo formos Nr. 070/a-LK gavimo dienos ją užpildžiusiai ASPI pateikia (per Reabilitacijos paslaugų informacinę sistemą) formą Nr. 2011N (9.3 papunktis). Šiuo atveju siunčiančioji ASPI teisės aktų nustatyta tvarka gali raštu suderinti su TLK klausimą dėl stacionarinės reabilitacijos ar sanatorinio (antirecidyvinio) gydymo paslaugų išlaidų apmokėjimo išimties tvarka (būtina gauti raštišką TLK pritarimą) ir pakartotinai teikti naują formą Nr. 070/a-LK.

Pagal Reabilitacijos išlaidų kompensavimo aprašo 16 punkto nuostatas TLK atsakingasis darbuotojas, gavęs pakartotinai teikiamą formą Nr. 070/a-LK, toliau vadovaujasi šio aprašo 9.1 ir 9.2 punktais: TLK atsakingajam darbuotojui išdavus naują formą Nr. 2011T arba Nr. 2011N, kai pacientui jau buvo pradėtos teikti medicininės reabilitacijos gydymo paslaugos, anksčiau išduota

forma Nr. 2011T (išduota 14.2 ir 14.7 papunkčiuose nurodytais atvejais) yra atšaukiama (16.1 papunktis); TLK atsakingajam darbuotojui išdavus naują formą Nr. 2011T arba Nr. 2011N, kai pacientui dar nebuvo pradėtos teikti medicininės reabilitacijos gydymo paslaugos, anksčiau išduota forma Nr. 2011T yra atšaukiama, jei nauja forma išduota pagal Nr. 070/a-LK, pateiktą dėl 14.2 arba 14.7 papunkčiuose numatytų atvejų (16.2 papunktis).

Pagal Reabilitacijos išlaidų kompensavimo aprašo 15 punkto nuostatas šio aprašo 14.1 papunktyje (jei medicininės reabilitacijos paslaugas tikslinga teikti ilgiau, nei buvo nurodyta formoje Nr. 2011T) ir 14.2 papunktyje (jei pacientui atvykus į medicininės reabilitacijos ir (ar) sanatorinio (antirecidivinio) gydymo paslaugas teikiančią ASPĮ patikslinama jo diagnozė ar nustatomas kitas biosocialinių funkcijų sutrikimo ir (ar) ligos sunkumo laipsnis, nei nurodyta formoje Nr. 2011T, ir (arba) skiriamos kitos rūšies ar profilio medicininės reabilitacijos paslaugos, nei nurodyta formoje Nr. 2011T, arba nustatoma, kad pacientui (jei tai vaikas) reikia slaugančiojo asmens, nors formoje Nr. 2011T nurodyta, kad išlaidos slaugančiajam asmeniui PSDF biudžeto lėšomis nekompensuojamos) numatytais atvejais ASPĮ, prieš pateikdama naują formą Nr. 070/a-LK, teisės aktų nustatyta tvarka privalo gauti raštišką TLK pritarimą šiuose papunkčiuose numatytų paslaugų išlaidų kompensavimui PSDF biudžeto lėšomis.

Asmens sveikatos priežiūros paslaugų teikimo ir apmokėjimo PSDF biudžeto lėšomis sutarties tipinės formos, patvirtintos VLK direktoriaus 2019 m. sausio 2 d. įsakymu Nr. 1K-1 „Dėl Asmens sveikatos priežiūros paslaugų teikimo ir apmokėjimo Privalomojo sveikatos draudimo fondo biudžeto lėšomis sutarties tipinės formos patvirtinimo“, 3 priede nustatyta, kad „panaudojus ataskaitiniam laikotarpiui skiriamus asignavimus medicininės reabilitacijos ir (ar) sanatorinio (antirecidivinio) gydymo bei psichosocialinės reabilitacijos išlaidoms apmokėti, privaloma iš anksto derinti su teritorine ligonių kasa (toliau – TLK) visų medicininės reabilitacijos ir (ar) sanatorinio (antirecidivinio) gydymo bei psichosocialinės reabilitacijos siuntimų išdavimą: ne vėliau kaip prieš tris darbo dienas iki siuntimo išdavimo dienos TLK turi būti pateikiamas prašymas, gydytojų konsiliumo išvada, fizinės medicinos ir reabilitacijos gydytojo išvada (psichosocialinės reabilitacijos atveju – gydytojo psichiatro išvada), formos Nr. 027/a arba epikrizės kopija.“

Pagal Šiaulių TLK Gyventojų aptarnavimo skyriaus pateiktus informacinės sistemos „Sveidra“ duomenis (pridedama) 2020 m. Šiaulių TLK išsiuntė 8 419 pranešimų apie sutikimą kompensuoti medicininės reabilitacijos išlaidas (forma Nr. 2011T) ir 606 pranešimus apie atsisakymą kompensuoti šias išlaidas (forma Nr. 2011N); 2021 m. (iki liepos 31 d.) TLK išsiuntė 4 743 pranešimus apie sutikimą kompensuoti medicininės reabilitacijos išlaidas (forma Nr. 2011T) ir 465 pranešimus apie atsisakymą kompensuoti šias išlaidas (forma Nr. 2011N).

Šiaulių TLK Gyventojų aptarnavimo skyriaus darbuotojos paaiškino, kad, gavusios per informacinę sistemą „Sveidra“ formą Nr. 070/a-LK, patikrina, ar ji atitinka Reabilitacijos išlaidų kompensavimo aprašo 8 punkte numatytas sąlygas, ir per 1 darbo dieną nuo šios formos gavimo dienos ją užpildžiusiai ASPĮ pateikia (per informacinės sistemos „Sveidra“ Reabilitacijos siuntimų apdorojimo posistemį) pranešimą apie sutikimą kompensuoti medicininės reabilitacijos išlaidas (formą Nr. 2011T) arba pranešimą apie atsisakymą kompensuoti šias išlaidas (formą Nr. 2011N). Jei ASPĮ viršijo sutartyje su TLK numatytas lėšas (Reabilitacijos išlaidų kompensavimo aprašo 9.3 papunktis), ji gali raštu suderinti su TLK klausimą dėl stacionarinės reabilitacijos ar sanatorinio (antirecidivinio) gydymo paslaugų išlaidų apmokėjimo išimties tvarka ir pakartotinai pateikti formą Nr. 070/a-LK. Gyventojų aptarnavimo skyrius (taip pat ir Kontrolės skyrius) informaciją apie ASPĮ viršijusias metines sutartines lėšų sumas medicininės reabilitacijos ir sanatorinio (antirecidivinio) gydymo bei psichosocialinės reabilitacijos siuntimams išduoti, el. paštu gauna iš Sutarčių skyriaus (pridedama). Šios informacijos pateikimo tvarka nėra reglamentuota.

Jeigu ASPĮ pateikia prašymą dėl medicininės reabilitacijos paslaugų apmokėjimo išimties tvarka, atsakymą rengia Kontrolės skyriaus darbuotojai, nurodyti TLK direktoriaus 2011 m. rugpjūčio 26 d. įsakyme Nr. V-188. Kontrolės skyriaus darbuotojai paaiškino, kad jų parengtą atsakymą ASPĮ Dokumentų valdymo informacinėje sistemoje vizuoja dar du Kontrolės skyriaus darbuotojai (kai kuriais atvejais, kai darbe nėra trijų TLK direktoriaus 2011 m. rugpjūčio 26 d. įsakyme Nr. V-188

nurodytų darbuotojų, vizuoja vienas šio skyriaus darbuotojas). Atsakymą pasirašo TLK direktorius. Kontrolės skyriaus darbuotojai vertina prašymo dėl medicininės reabilitacijos apmokėjimo pagrįstumą, vadovaudamiesi Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2008 m. sausio 17 d. įsakymu Nr. V-50 „Dėl medicininės reabilitacijos ir sanatorinio (antirecidyvinių) gydymo organizavimo“ ir Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2012 m. rugsėjo 20 d. įsakymu Nr. V-878 „Dėl Medicininės apskaitos formos Nr. 070/a-LK „Pažyma medicininės reabilitacijos paslaugai gauti“ ir medicininės apskaitos formos Nr. 070/a-LK „Pažyma medicininės reabilitacijos paslaugai gauti“ pildymo taisyklių patvirtinimo“. Atsakymuose Kontrolės skyriaus darbuotojai nurodo ASPĮ konkrečius sutikimo arba nesutikimo patenkinti jų pateiktus prašymus motyvus.

Pabrėžtina, kad vykdoma medicininės reabilitacijos paslaugų teikimo kontrolė atitinka teisės aktų nustatytus reikalavimus. Darbuotojai, kurių atliekamos funkcijos yra susijusios su analizuojama sritimi, laikosi teisės aktų reikalavimų, tinkamai vykdo jiems pavestas pareigas.

Analizuojama sritis akivaizdžiai neatitinka KPI 6 straipsnio 4 dalies 1 punkto (padaryta korupcinio pobūdžio nusikalstama veika), 6 punkto (naudojama valstybės ar tarnybos paslaptį sudaranti informacija) ir 7 punkto (anksčiau atlikus korupcijos rizikos analizę, buvo nustatyta veiklos trūkumų) nuostatų.

Visa TLK veikla ir konkreti medicininės reabilitacijos paslaugų teikimo kontrolės sritis atitinka KPI 6 straipsnio 4 dalies 2 punktą (pagrindinės funkcijos yra kontrolės ir priežiūros vykdymas), 4 punktą (veikla yra susijusi su leidimų, nuolaidų, lengvatų ir kitokių papildomų teisių suteikimu ar apribojimu), 5 punktą (daugiausia priimami sprendimai, kuriems nereikia kitos valstybės ar savivaldybės įstaigos patvirtinimo), tačiau, atsakant į kontroliniame klausimyne pateiktus klausimus, buvo nustatyta, kad TLK teisinio reglamentavimo iš esmės pakanka KPT maksimaliai sumažinti. Taip pat buvo nustatyta, kad atskirų valstybės tarnautojų funkcijos, uždaviniai, darbo ir sprendimų priėmimo tvarka bei atsakomybė iš esmės yra pakankamai išsamiai reglamentuoti (3 punktas). Buvo nustatyti galimi trūkumai ar neatitiktys, galintys sudaryti prielaidas korupcijai pasireikšti, tačiau dėl to negalima teigti, kad atsiranda didelė KPT.

TLK teisės aktai, būtini įstatymams ir jų įgyvendinamiesiems teisės aktams, susijusiems su medicininės reabilitacijos paslaugų teikimo kontrole, įgyvendinti, iš esmės yra priimti, įvertinta, kad TLK darbuotojų veiksmų atlikimo, sprendimų priėmimo tvarka yra pakankamai išsamiai reglamentuota (su anksčiau tekste išvardytais galimais trūkumais). TLK darbuotojai, vykdamys analizuojamosios srities funkcijas, laikosi teisės aktų reikalavimų, tinkamai atlieka savo pareigas. Tai, kad nustatyti galimi trūkumai, dėl kurių gali atsirasti prielaidų korupcijai pasireikšti, nėra pakankamas pagrindas teigti, jog medicininės reabilitacijos paslaugų teikimo kontrolės srityje yra didelė KPT.

Rizikos veiksniai:

1. Nei Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro patvirtintuose teisės aktuose, nei Reabilitacijos išlaidų kompensavimo apraše, nei TLK direktoriaus įsakyme dėl pavedimo nagrinėti ASPĮ prašymus nėra nustatyti TLK sprendimo (pritarimo ar nepritarimo) dėl medicininės reabilitacijos paslaugų kompensavimo išimties tvarka priėmimo terminai ir tvarka.

Reabilitacijos išlaidų kompensavimo aprašo 15 punkte nustatyta, kad „Aprašo 14.1 ir 14.2 punktuose numatytais atvejais ASPĮ, prieš pateikdama naują formą Nr. 070/a-LK, teisės aktų nustatyta tvarka privalo gauti raštišką TLK pritarimą šiuose punktuose numatytų paslaugų išlaidų kompensavimui PSDF biudžeto lėšomis.“ Nėra reglamentuota TLK pritarimo numatytų paslaugų išlaidų kompensavimui tvarka ir terminai (manytina, kad būtų tikslinga sudaryti komisiją ir atlikti sprendimą priimančių darbuotojų rotaciją).

TLK direktoriaus 2011 m. rugpjūčio 26 d. įsakymu Nr. V-188 (2018 m. kovo 6 d. įsakymo Nr. VE-38 redakcija) Kontrolės skyriaus darbuotojams buvo pavesta „nagrinėti asmens sveikatos priežiūros įstaigų pateiktus prašymus išimties tvarka siųsti pacientus medicininei reabilitacijai bei medicininės reabilitacijos paslaugas teikiančių sveikatos priežiūros įstaigų pateiktus prašymus dėl medicininės reabilitacijos trukmės pratęsimo, medicininės reabilitacijos gydymo rūšies pakeitimo ir kolegialaus sprendimo išvadas teikti TLK direktoriui“, tačiau kolegialaus sprendimo priėmimo tvarka nėra aiškiai apibrėžta, nenumatyti darbuotojų, atliekančių šias funkcijas, rotacijos principai.

Nors kolegialus sprendimas įgyvendinamas Kontrolės skyriaus darbuotojo parengtą atsakymą ASPĮ dėl medicininės reabilitacijos paslaugų kompensavimo vizuojant kitiems dviem šio skyriaus darbuotojams (pagal TLK direktoriaus 2011 m. rugpjūčio 26 d. įsakymą Nr. V-188), siūlytina svarstyti būtinybę Reabilitacijos išlaidų kompensavimo apraše nustatyti išsamesnę TLK sprendimo (pritarimo arba nepritarimo) dėl medicininės reabilitacijos skyrimo išimties atveju priėmimo tvarką – nurodyti, kiek darbuotojų turėtų nagrinėti ASPĮ pateiktą prašymą, numatyti darbuotojų rotacijos principus.

2. Reabilitacijos išlaidų kompensavimo aprašo 24 punkte nurodyta, kad „Ginčai dėl medicininės reabilitacijos ir sanatorinio (antirecidyvinio) gydymo paslaugų išlaidų kompensavimo PSDF biudžeto lėšomis nagrinėjami teisės aktų nustatyta tvarka“. Būtų tikslinga sukonkretinti TLK sprendimų (pritarimo ar nepritarimo) dėl medicininės reabilitacijos išlaidų kompensavimo apskundimo tvarką – nurodyti konkrečius teisės aktus, kuriais vadovaujantis būtų galima apskusti TLK sprendimą.

3. Reabilitacijos išlaidų kompensavimo apraše nustatyta, kad ASPĮ pateiktas medicininės apskaitos formos Nr. 070/a-LK „Pažyma medicininės reabilitacijos paslaugai gauti“ vertina TLK atsakingasis darbuotojas. Pažymėtina, kad nėra nustatyta vieno asmens atliekamo vertinimo kontrolė, todėl būtų tikslinga į Reabilitacijos išlaidų kompensavimo aprašą įtraukti nuostatas, numatančias, kas kontroliuoja TLK atsakingo asmens sprendimus.

4. Nereglamentuota, kokia tvarka Gyventojų aptarnavimo skyriaus ir Kontrolės skyriaus darbuotojai informuojami apie ASPĮ, viršijusias metines sutartines lėšų sumas medicininės reabilitacijos ir sanatorinio (antirecidyvinio) gydymo bei psichosocialinės reabilitacijos siuntimams išduoti.

Šiomis nuostatomis būtų tikslinga papildyti Reabilitacijos išlaidų kompensavimo aprašą.

Pastaba: TLK kokybės vadybos proceso žemėlapyje „4.3.2. Medicinos reabilitacijos sprendimai“ vartojamas žodis *leidimas* (langeliuose „Leidimo siųsti išimties tvarka pateikimas“, „Atsisakymo išduoti leidimą pateikimas“, „Leidimas siųsti išimties tvarka“, „Atsisakymas išduoti leidimą“), nors Reabilitacijos išlaidų kompensavimo apraše nurodyta, kad ASPĮ turi gauti raštišką TLK *pritarimą*.

5. Panevėžio TLK 2021 m. rugsėjo 28 d. raštu Nr. 12-3427 „Dėl korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymo“ pateikė motyvuotą išvadą.

KPT nustatė už korupcijos prevenciją ir kontrolę atsakingi Panevėžio TLK darbuotojai. Buvo analizuojami patikrinimų, atliktų nuo 2020 m. sausio 1 d. iki 2021 m. birželio 30 d., duomenys, vertinama situacija pagal šiuo laikotarpiu galiojusius teisės aktus. Vadovaujantis KPI 6 straipsnio 4 dalyje numatytais kriterijais ir atlikus pasirinktos srities vertinimą, buvo nustatyta, kad šioje srityje KPT yra, nes surinkti duomenys atitiko 2 kriterijų (pagrindinės funkcijos yra kontrolės ar priežiūros vykdymas), 4 kriterijų (veikla yra susijusi su leidimų, nuolaidų, lengvatų ir kitokių papildomų teisių suteikimu ar apribojimu) ir 5 kriterijų (daugiausia priimami sprendimai, kuriems nereikia kitos valstybės ar savivaldybės įstaigos patvirtinimo).

Įvertinus medicininės reabilitacijos paslaugų teikimo kontrolės sritį, konstatuotina, kad pagal tris iš septynių vertinimo kriterijų, reglamentuotų KPI, ši sritis priskirtina sritims, kuriose yra didelė KPT. Ši tikimybė yra sumažinama tinkamai organizuojant ir vykdant įstaigos veiklą, atliekant kontrolės procedūras.

1. Padaryta korupcinio pobūdžio nusikalstama veika.

Per analizuojamąjį laikotarpį Panevėžio TLK veikloje nebuvo užfiksuoti KPI 2 straipsnio 2 dalyje nurodytų korupcinio pobūdžio nusikalstamų veikų atvejai. Taip pat nebuvo užfiksuoti teisės aktų pažeidimai, už kuriuos numatyta administracinė, tarnybinė (drausminė) ar kitokia teisinė atsakomybė.

2. Pagrindinės funkcijos yra kontrolės ar priežiūros vykdymas.

Viena iš pagrindinių Panevėžio TLK funkcijų yra kontrolės ir priežiūros vykdymas. Medicininės reabilitacijos paslaugų teikimo kontrolės sritis yra neatsiejama nuo TLK vykdomos kontrolės (priežiūros) ir yra aiškiai reglamentuota teisės aktais. Panevėžio TLK įstaigų ir įmonių veiklos priežiūrą vykdo vadovaudamasi Tvarkos aprašu. Įstaigų ir įmonių veiklos priežiūra apima:

- 2.1. įstaigų ir įmonių konsultavimą;
- 2.2. įstaigų ir įmonių veiklos duomenų informacinėje sistemoje „Sveidra“ stebėseną;
- 2.3. planinių ir neplaninių kontrolės procedūrų atlikimą įstaigose ir įmonėse;
- 2.4. poveikio priemonių taikymą įstaigoms ir įmonėms;
- 2.5. įstaigų ir įmonių veiklos priežiūros analizę.

3. Atskirų darbuotojų funkcijos, uždaviniai, darbo ir sprendimų priėmimo tvarka bei atsakomybė nėra išsamiai reglamentuoti.

Per analizuojamąjį laikotarpį Panevėžio TLK darbuotojų įgyvendinami uždaviniai, vykdomos funkcijos, darbo ir sprendimų priėmimo tvarka buvo aiškiai apibrėžti, nenustatyta įstatymų ir jų įgyvendinamųjų norminių teisės aktų bei administracinių teisės aktų kolizijų, priimti administraciniai teisės aktai kartą per metus buvo peržiūrimi ir, jei reikia, koreguojami.

Medicininės reabilitacijos paslaugų teikimo kontrolės veikla Panevėžio TLK atliekama vadovaujantis KPI nuostatomis.

4. Veikla yra susijusi su leidimų, nuolaidų, lengvatų ir kitokių papildomų teisių suteikimu ar apribojimu.

Panevėžio TLK medicininės reabilitacijos paslaugų teikimo kontrolės veikla yra susijusi su tam tikrų leidimų, lengvatų ir kitokių papildomų teisių suteikimu ar apribojimu. Ši veikla išsamiai reglamentuota teisės aktais ir apima šias sritis:

1. ASPĮ pateiktų pažymų dėl asmens teisės į medicininės reabilitacijos ir sanatorinio (antirecidivinio) gydymo išlaidų kompensaciją nagrinėjimas ir tvirtinimas, vykdomas vadovaujantis VLK direktoriaus 2012 m. rugsėjo 27 d. įsakymo Nr. 1K-217 nuostatomis.

2. ASPĮ prašymų išimties tvarka siųsti pacientus gauti medicininės reabilitacijos paslaugas, medicininės reabilitacijos paslaugas teikiančių ASPĮ prašymų dėl medicininės reabilitacijos trukmės pratęsimo, medicininės reabilitacijos gydymo rūšies pakeitimo nagrinėjimas, vykdomas vadovaujantis VLK direktoriaus 2012 m. rugsėjo 27 d. įsakymo Nr. 1K-217 ir Panevėžio TLK direktoriaus 2010 m. liepos 10 d. įsakymo Nr. V-64 nuostatomis.

5. Daugiausia priimami sprendimai, kuriems nereikia kitos valstybės ar savivaldybės ar savivaldybės įstaigos patvirtinimo.

Analizuojamuoju laikotarpiu Panevėžio TLK priėmė savarankiškus sprendimus, susijusius su medicininės reabilitacijos paslaugų teikimo kontrolės veikla. Sprendimai priimami savarankiškai ir nereikalauja papildomo derinimo su kitomis valstybės ar savivaldybės įstaigomis, kitos valstybės ar savivaldybės įstaigos patvirtinimo. Sprendimų priėmimas yra išsamiai reglamentuotas teisės aktais, todėl medicininės reabilitacijos paslaugų teikimo kontrolės veikla tik formaliai priskiriama prie veiklos sričių, kuriose yra didelė KPT.

6. Naudojama valstybės ar tarnybos paslaptį sudaranti informacija.

Per analizuojamąjį laikotarpį Panevėžio TLK veikloje nebuvo sričių, susijusių su įslaptintos informacijos gavimu, naudojimu ir apsauga, o turima bei valdoma informacija nelaikytina valstybės ar tarnybos paslaptimi.

Medicininės reabilitacijos paslaugų teikimo kontrolės sritis apima specialiųjų kategorijų asmens duomenų tvarkymą.

7. Anksčiau atlikus korupcijos rizikos analizę buvo nustatyta veiklos trūkumų.

STT nėra atlikusi korupcijos rizikos analizės Panevėžio TLK.

Nors ši veiklos sritis pagal minėtą vertinimo kriterijų formaliai ir priskiriama sritims, kuriose yra didelė KPT, tai dar nereiškia, kad rizika yra reali ir nevaldoma.

Siekiant užtikrinti skaidrų medicininės reabilitacijos paslaugų teikimo kontrolės procesą, TLK yra vykdoma **medicininės reabilitacijos paslaugas teikiančių ASPĮ veiklos kontrolė:**

1. Konsultavimas. Panevėžio TLK kontrolės skyriaus atsakingieji darbuotojai nuolat konsultuoja ASPĮ asmens sveikatos priežiūros paslaugų teikimo ir apmokėjimo PSDF biudžeto lėšomis teisėtumo klausimais.

2. Stebėseną. Panevėžio TLK vykdo stebėseną savo veiklos zonoje pagal VLK direktoriaus įsakymu patvirtintus stebėsenos rodiklius. Panevėžio TLK vykdomos stebėsenos duomenų analizės rezultatais remiamasi planuojant ir inicijuojant kontrolės procedūras. Šiuos rezultatus Panevėžio TLK skelbia savo interneto svetainėje. Į VLK patvirtintų stebėsenos rodiklių sąrašą nėra įtrauktas atskiras medicininės reabilitacijos paslaugų stebėsenos rodiklis.

TLK gali vykdyti stebėseną ir pagal savo nustatytus papildomus paslaugų stebėsenos rodiklius. KPT medicininės reabilitacijos paslaugų teikimo kontrolės srityje analizuojamuoju laikotarpiu pagal Panevėžio TLK papildomus stebėsenos rodiklius nebuvo nustatyta.

3. Poveikio priemonių taikymas. Panevėžio TLK Kontrolės skyriaus atsakingieji darbuotojai poveikio priemones (administracinė nuobauda, sutartinės netesybos, įspėjimai, baudos ir kitos priemonės) taiko kontrolės procedūros metu. Kadangi medicininės reabilitacijos paslaugų teikimo kontrolės srityje nebuvo atlikta kontrolės procedūrų, todėl nebuvo taikytos ir poveikio priemonės.

4. Įmonių ir įstaigų veiklos priežiūros analizė.

Kiekvieno mėnesio ekspertizės pažymų duomenų suvestinę ir nustatytų neatitikčių suvestinę Panevėžio TLK pateikia VLK elektroniniu paštu *proc.ataskaitos@vlk.lt* ne vėliau kaip iki kito mėnesio 10 dienos. Praėjusių metų įstaigų ir įmonių, sudariusių sutartis su VLK ar TLK, veiklos priežiūros ataskaitas Panevėžio TLK pateikia VLK raštu ir elektroniniu paštu *proc.ataskaitos@vlk.lt* ne vėliau kaip iki sausio 10 dienos. Panevėžio TLK ne vėliau kaip einamųjų metų gruodžio 27 d. savo interneto svetainėje paskelbia ateinančių metų kontrolės planus. Ne vėliau kaip kiekvieno metų ketvirčio 10 d. Panevėžio TLK paskelbia informaciją apie artimiausią metų ketvirtį planuojamas kontrolės procedūras ir duomenis apie praėjusį metų ketvirtį nustatytus sistemingsus ir (ar) kartotinius pažeidimus bei pateikia rekomendacijas, kaip jų išvengti.

5. Kontrolės procedūros:

5.1. Planinės kontrolės procedūros vykdomos vadovaujantis Panevėžio TLK direktoriaus įsakymais patvirtintais metiniais ir ketvirtiniais planais¹.

5.2. Neplaninės kontrolės procedūros inicijuojamos, jei:

- gaunama informacija, kad galėjo būti padaryta žala PSDF biudžetui arba pažeisti teisės aktų reikalavimai, arba kitu pagrindu kyla šie įtarimai;
- gaunamas kompetentingos institucijos prašymas ar pavedimas atlikti įstaigos ar įmonės veiklos patikrinimą;
- siekiama užtikrinti, kad būtų pašalinti ankstesnės kontrolės procedūros metu nustatyti galiojančių teisės aktų pažeidimai;
- atliekant stebėseną paaiškėja, kad, teikiant kompensuojamąsias paslaugas ar išduodant (parduodant) kompensuojamuosius vaistus, MPP ir OTP, galėjo būti padaryta žala PSDF biudžetui;
- nagrinėjant draudžiamąjį skundą pagal Draudžiamųjų privalomuoju sveikatos draudimu asmenų skundų nagrinėjimo TLK taisyklės įtariamai sisteminiai pažeidimai.

5.3. Konkreti (planinė ar neplaninė) kontrolės procedūra pradedama vykdyti Panevėžio TLK direktoriaus įsakymu. Su Panevėžio TLK direktoriaus įsakymu tikrinama ASPĮ supažindinama teisės aktų nustatyta tvarka bei terminais.

5.4. Kontrolės procedūra atliekama dviem etapais: pirmiausia atliekamas patikrinimas, po to – ekspertizė. Patikrinimo pažyma – dokumentas, kuriame pateikiami pirmojo kontrolės etapo (patikrinimo) duomenys ir išvados. Ekspertizė yra antrasis kontrolės procedūros etapas, kurio metu įvertinami patikrinimo pažymos duomenys ir išvados, taip pat įstaigos ar įmonės, kurioje buvo atliktas patikrinimas, pateikti paaiškinimai bei papildomi duomenys, ir nustatoma, dėl kurių

¹ <https://ligoniukasa.lrv.lt/lt/administracine-informacija/ukio-subjektu-prieziura-ir-kontrolė/panevezio-teritorine-ligoniukasa-11/kontroles-proceduru-vykdymas-1>

neatitikčių buvo padaryta žala PSDF biudžetui ir koks šios žalos dydis, pateikiami siūlymai dėl nustatytų neatitikčių ir jų atsiradimo prieštū pašalinimo, priimamas sprendimas dėl bendro žalos PSDF biudžetui dydžio ir sankcijos taikymo.

Analizuojamuoju laikotarpiu Panevėžio TLK neatliko kontrolės procedūrų dėl medicininės reabilitacijos paslaugų teikimo.

Įvertinus KPT medicininės reabilitacijos paslaugų teikimo kontrolės srityje, galima teigti, kad KPT šioje srityje yra maža. Nors ši sritis ir priskirtina sritims, kuriose yra didelė KPT, tačiau tai dar nereiškia, kad rizika yra reali ir nevaldoma. Medicininės reabilitacijos paslaugų teikimo kontrolės sritis yra pakankamai reglamentuota VLK ir TLK teisės aktuose (jie nuolat peržiūrimi ir tikslinami, atsižvelgiant į aukštesnės galios teisės aktų pakeitimus). VLK ir TLK teisės aktuose yra apibrėžti medicininės reabilitacijos paslaugų teikimo kontrolę organizuojantys / vykdantys / sprendimus priimantys / priimtų sprendimų priežiūrą vykdantys subjektai / atsakingieji asmenys – tai neleidžia atsirasti korupcijos ir piktnaudžiavimo kontrolės srityje prielaidoms. Be to, TLK veikloje, susijusioje su medicininės reabilitacijos paslaugų teikimo kontrolės sritimi, nėra nustatyta korupcinio pobūdžio nusikaltimų ar kitų teisės aktų pažeidimų, negauta skundų dėl priimtų sprendimų.

Rizikos veiksniai:

1. Trūksta skaidrumo ir aiškumo nagrinėjant prašymus dėl gydymo ir (ar) medicininės reabilitacijos skyrimo, nes nėra aiškiai reglamentuota kolegialios institucijos – komisijos – sudarymo, jos sudėties atnaujinimo, narių skyrimo tvarka, jų skaičius, taip pat nenustatyti kriterijai, į kuriuos komisija turi atsižvelgti priimdama sprendimą, nenustatyta komisijos narių individuali atsakomybė.

2. Neaiškus ir nevienodas prašymų dėl gydymo ir (ar) medicininės reabilitacijos išimties tvarka skyrimo nagrinėjimo procesas.

3. Medicininės reabilitacijos paslaugos nėra įtrauktos į VLK sudaromą stebėsenos rodiklių sąrašą.

4. Išlieka klaidų tikimybė vertinant medicininės reabilitacijos pažymas. Taip pat būtina greitinti pažymų medicininei reabilitacijai vertinimo procesą, nes nėra sudaryta PSDF biudžeto lėšų, skirtų medicininės reabilitacijos paslaugoms apmokėti, panaudojimo stebėjimo galimybė (kol vienas Gyventojų aptarnavimo skyriaus specialistas tvirtina pažymą ir naudoja duomenis apie turimas tos ASPĮ lėšas, kiti šio skyriaus specialistai tuo pačiu metu gali patvirtinti dar ne vieną pažymą ir viršyti skirtas lėšas).

Siekiant mažinti korupcijos rizikos veiksnių įtaką medicininės reabilitacijos paslaugų teikimo kontrolei, vykdomai pagal Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2008 m. sausio 17 d. įsakymo Nr. V-50 „Dėl medicininės reabilitacijos ir sanatorinio (antirecidyvinio) gydymo organizavimo“ 2.2 papunkčio nuostatas, siūloma VLK:

1. Svarstyti galimybę Reabilitacijos paslaugų informacinėje sistemoje įdiegti funkciją, leidžiančią automatiškai apskaičiuoti ASPĮ asignavimų, skirtų medicininės reabilitacijos siuntimams išduoti, likučius, kuriuos šioje sistemoje galėtų matyti ASPĮ ir TLK atsakingieji darbuotojai.

2. Svarstyti galimybę pašalinti nustatytus apribojimus informacinėje sistemoje „Sveidra“, siekiant, kad TLK darbuotojai galėtų matyti kitų TLK veiklos zonose prisirašiusių prie PAASP įstaigų asmenų užpildytą formą 025/a-LK, formą 066/a-LK ir formą 070/a-LK. Ši informacija reikalinga Gyventojų aptarnavimo skyriaus darbuotojams tam, kad būtų priimti tinkami ir teisingi sprendimai išduodant formas Nr. 2011T ar Nr. 2011N, taip pat Kontrolės skyriui – ši informacija būtų naudojama atsakant ASPĮ į jų pateiktus prašymus kompensuoti reabilitacijos paslaugų išlaidas.

3. Svarstyti galimybę parengti VLK direktoriaus 2012 m. rugsėjo 27 d. įsakymo Nr. 1K-217 „Dėl Medicininės reabilitacijos ir sanatorinio (antirecidyvinio) gydymo paslaugų išlaidų kompensavimo Privalomojo sveikatos draudimo fondo biudžeto lėšomis ir šių paslaugų apskaitos tvarkos aprašo ir su juo susijusių medicininės apskaitos formų ir jų pildymo taisyklių bei medicininės reabilitacijos ir sanatorinio (antirecidyvinio) gydymo paslaugų rūšių ir profilių klasifikatorių patvirtinimo“ pakeitimo projektą, atliekant šiuos pakeitimus:

3.1. aiškiai reglamentuoti prašymų nagrinėjimą išimties tvarka, numatant subjektus, kuriems suteikiama teisė vertinti dokumentus, jiems keliamus reikalavimus, taip pat nustatyti aiškius sprendimų priėmimo terminus, darbuotojų rotacijos principus, apibrėžti baigtinį kriterijų, į kuriuos prašymus nagrinėjanti komisija turi atsižvelgti priimdama sprendimą, skaičių, komisijos narių individualią atsakomybę. Siekiant, kad būtų nustatyta aiški ir vienoda prašymų dėl gydymo ir (ar) medicininės reabilitacijos išimties tvarka skyrimo nagrinėjimo TLK tvarka, būtų tikslinga VLIK direktoriaus įsakymu patvirtinti tokios komisijos darbo reglamentą;

3.2. supaprastinti dokumentų pildymo tvarką įstaigoms, siunčiantiesiems gydytojams ir TLK – atsisakyti formos Nr. 070/a-LK pildymo ir teikimo TLK. Tam reikėtų pakeisti medicininės reabilitacijos apmokėjimo ir siuntimo gauti medicininės reabilitacijos paslaugas tvarką, nustatant, kad elektroninį siuntimą gauti medicininės reabilitacijos paslaugas išduoda reabilitologas. Taip pat reikėtų nustatyti kolegialios institucijos – komisijos – sudarymo, jos sudėties atnaujinimo, narių skyrimo tvarką ir tuo pačiu teisės aktu apibrėžti baigtinį kriterijų, į kuriuos komisija turi atsižvelgti priimdama sprendimą, skaičių, komisijos narių individualią atsakomybę;

3.3. įsakymo nuostatas suderinti su Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2009 m. gruodžio 18 d. įsakymu Nr. V-1051 „Dėl Teritorinių ligonių kasų ir asmens sveikatos priežiūros įstaigų sutarčių sudarymo tvarkos aprašo patvirtinimo“ patvirtinto TLK ir ASPĮ sutarčių sudarymo tvarkos aprašo nuostatomis;

3.4. nustatyti medicininės reabilitacijos paslaugų teikimo ir apmokėjimo iš PSDF biudžeto lėšų tvarką, taikomą tais atvejais, kai visos ASPĮ lėšos, skirtos medicininės reabilitacijos paslaugų išlaidoms kompensuoti, yra panaudotos;

3.5. sukonkretinti TLK sprendimų (pritarimo ar nepitarimo) dėl medicininės reabilitacijos išlaidų kompensavimo apskundimo tvarką, nurodant konkrečius teisės aktus, kuriais vadovaujantis galima apskusti TLK sprendimą;

3.6. nustatyti, kas kontroliuoja TLK atsakingo asmens sprendimus;

3.7. nustatyti, kokiu būdu, tvarka ir terminais TLK Sutarčių skyrius informuoja TLK atsakinguosius darbuotojus apie ASPĮ, viršijusias metines sutartines lėšų sumas medicininės reabilitacijos ir sanatorinio (antirecidyvinio) gydymo bei psichosocialinės reabilitacijos siuntimams išduoti;

3.8. ištaisyti technines klaidas, nes 14.5 papunktyje pateiktos neteisingos nuorodos į 15.3 ir 15.4 papunkčius (turi būti 14.3 ir 14.4 papunkčiai).

4. Svarstyti galimybę parengti Tvarkos aprašo pakeitimo projektą. Tvarkos apraše turėtų būti atlikti šie pakeitimai:

4.1. reglamentuota patikrinimo pažymos parengimo, išvadų priėmimo tvarka, ekspertų teisės ir pareigos, ekspertizės išvadų priėmimo tvarka;

4.2. nustatyta žalos PSDF biudžetui atlyginimo dalimis tvarka (numatytas galimas maksimalus laikotarpis, minimalių įmokų sumos ir pan.);

4.3. apibrėžti kriterijai, kuriais vadovaujantis įstaigoms ir įmonėms turėtų būti taikomos atitinkamos poveikio priemonės, numatyti jų vykdymo kontrolę;

4.4. reglamentuota kontrolės procedūrų stabdymo, nutraukimo, atnaujinimo tvarka;

4.5. reglamentuoti patikrinimų terminai.

5. Svarstyti galimybę VLIK direktoriaus įsakymais tvirtinant einamųjų metų prioritetinių TLK vykdomos kontrolės kryptių ir stebėsenos rodiklių sąrašą detalizuoti TLK kontrolės procedūrų imtį pagal prioritetines kontrolės kryptis, kuriomis turėtų vadovautis TLK direktorius, organizuojamas ASPĮ, vaistinių ir kitų įstaigų bei įmonių, sudariusių sutartis su TLK, veiklos priežiūrą pagal prioritetinių kryptių sąrašą, pvz., kurio laikotarpio turi būti atliekamos kontrolės procedūros (vertinami metų, pusmečio, ketvirčio, mėnesio duomenys ar pan.), taip pat turėtų būti apibrėžiamas vertinamų subjektų skaičius (procentais pagal nustatytus atvejus ar pan.).

6. Siekiant tinkamai vykdyti medicininės reabilitacijos paslaugų teikimo kontrolę, apsvarstyti galimybę įtraukti medicininės reabilitacijos paslaugas į stebėsenos rodiklių sąrašą.

7. Siekiant aiškaus ir vienodo prašymų skirti gydymą ir (ar) medicininę reabilitaciją išimties tvarka nagrinėjimo proceso TLK, apsvarstyti, ar būtų tikslinga parengti ir patvirtinti bendrą komisijos darbo reglamentą.

8. Organizuoti TLK ir VLK struktūrinių padalinių darbuotojų (pagal kompetenciją) posėdį, skirtą siūlymams aptarti ir jų analizei atlikti.

9. Iki 2021 m. gruodžio 30 d. parengti VLK 2020–2022 metų korupcijos prevencijos programos įgyvendinimo priemonių plano pakeitimą, numatant konkrečias priemones, kurias būtina taikyti rizikos veiksniams valdyti, mažinti ar pašalinti.

Direktorius

Gintaras Kacevičius

Neringa Lipskienė, tel. (8 5) 236 4188, el. p. neringa.lipskiene@vlk.lt